

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Tomáš Toman

**Právní nástroje ochrany klienta na finančním
trhu**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Michael Kohajda, Ph.D.

Katedra finančního práva a finanční vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 30.03.2020

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 117 946 znaků včetně mezer.

Tomáš Toman

V Sezimově Ústí dne 30.03.2020

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval doc. JUDr. Michaelu Kohajdovi, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování diplomové práce.

Obsah:

Úvod.....	1
1. Vývoj regulace ochrany klienta na finančním trhu v EU	3
2. Subjekty vystupující na ochranu klienta na finančním trhu	9
3. Jednotlivé právní nástroje ochrany klienta na finančním trhu	17
3.1 Regulace vstupu na finanční trh.....	17
3.2 Regulace distribuce finančních nástrojů	23
3.3 Regulace informační povinnosti	30
3.4 Stanovení sankcí za porušení zákona.....	39
4. Garanční a záruční systémy	45
5. Mechanismy řešení stížností a sporů	49
Závěr	51
Seznam zkratk	53
Seznam použitých zdrojů.....	54
Seznam Příloh	60
Abstrakt.....	61

Úvod

V září roku 2008, po pádu Lehman Brothers a poté, co AIG potkal téměř stejný osud, po tři desetiletí inovací a růstu na finančních trzích v západním světě došlo k náhlému kolapsu. Utopická myšlenka o samo-regulujících se trzích vzala za své taktéž. Tento pohled, který umožňoval racionálně uvažujícím bankéřům optimální rozhodování vzhledem k jejich vztahu k riziku, považoval regulaci, a tím pádem ochranu klienta na finančním trhu regulátorem, za nepotřebnou až škodlivou. V době, kdy udeřila krize, se ukázalo, že namísto toho, aby tato volnost ponechaná na bankéřích vedla k rozmělnění rizika, vedla k přesnému opaku, a to ke koncentraci rizika. A právě v tento moment se pozornost stáčí na dosud poměrně opomíjené téma, a to na regulaci finančních trhů, především z důvodu ochrany klienta finančních institucí.

Finanční trhy jsou dynamicky se rozvíjející oblastí již ze své podstaty. Jsou jednou z nejglobalizovanějších oblastí vůbec, a z právního pohledu to platí dvojnásob. Právě tato globalizace (minimálně v rámci evropského právního prostoru) a možnost uplatnění se nejenom v rámci jednoho státu, dělá z práva finančních trhů velmi atraktivní obor. Také to, že existuje spousta různých subjektů, které prosazují svoje zájmy na finančních trzích, což způsobuje jakousi živelnost a nutnost rychlé reakce i zákonodárce, dělá tuto oblast práva ještě více atraktivní. Teorie práva finančních trhů vyžaduje navíc rovněž znalost ekonomie a je tak interdisciplinární. Za posledních 8 let jsem také získal nějaké osobní zkušenosti ohledně obchodování na finančních trzích s různými nástroji a doufám, že se mi tato praktická zkušenost povede zúročit v rámci tohoto tématu.

Jedním z problémů, na které jsem narazil již při zakládání obchodního účtu byla skutečnost, že nešlo jednoduše dohledat, kterými předpisy se musí obchodníci řídit, kdy navíc spousta z nich měla sídlo v jiném členském státě. Proto cílem této práce je podat ucelený výčet hlavních evropských předpisů týkajících se ochrany klienta na finančních trzích, popsat jednotlivé nástroje ochrany klienta na finančním trhu a pokusit se analyzovat jejich účinnost, to znamená posoudit jejich působnost, jak jsou tyto jednotlivé nástroje pro ochranu klienta výhodné, jednak z pohledu zhodnocování úspor klienta a jednak z pohledu rizika ztráty těchto úspor. Předpokládám, že vzhledem

k dynamickému vývoji právní úpravy finančních trhů, bude snaha o relativně obecnou úpravu, proto bude výklad norem z velké části na dohledovém orgánu. Dalším cílem této práce proto bude analyzovat jeho rozhodování v oblasti ochrany klienta. Jelikož také subjektů, které vystupují na ochranu klienta na finančních trzích je více, pokusím se proto podat jejich výčet s náležitým popisem.

Zdrojem k naplnění cílů, bude zejména zahraniční literatura a samotné právní předpisy, jejich komentáře a důvodové zprávy. Bohužel v České republice není mnoho autorů, kteří by se věnovali právním aspektům finančních trhů, výjimkou je například Martin Hobza a jeho monografie. Doufejme, že se do budoucna objeví více takových, kteří by dokázali oslovit nejenom odbornou veřejnost, už jenom kvůli zatraktivnění finančních trhů u laické veřejnosti.

Práce bude rozdělena do úvodu, závěru a 5 kapitol, z nichž jedna bude mít ještě další podkapitoly. Tyto kapitoly budou řazeny od vývoje regulace ochrany klienta na finančních trzích, přes subjekty vystupující na jeho ochranu, jednotlivých právních nástrojů určených k ochraně klienta na finančních trzích, až po garanční a záruční systémy a zvláštní mechanismy řešení sporů klienta s finanční institucí.

1. Vývoj regulace ochrany klienta na finančním trhu v EU

Jak již bylo uvedeno v úvodu práce, zvýšená pozornost ze strany zákonodárce je finančním trhům věnována až od finanční krize z let 2007/2008 a to i přes to, že první speciální program na ochranu spotřebitele přijala Evropská komise již v roce 1975. V tomto programu bylo definováno 5 základních práv spotřebitele, a to:

- právo na ochranu zdraví a bezpečnosti;
- právo na ochranu ekonomických zájmů;
- právo na náhradu škody;
- právo na informace a vzdělávání;
- právo na právní zastoupení.

Tento program nazývaný jako *Předběžný program EHS o ochraně spotřebitele* se stal základem pro další regulaci v oblasti ochrany spotřebitele ve všech jeho attributech.

Předpisů týkajících se oblasti finančních trhů a ochrany spotřebitele na něm je velké množství, např. Vincenzo Senatore uvádí, že je v současnosti 90 směrnic v oblasti ochrany spotřebitele¹. Rovněž vysokoškolsí profesori Matthias Haentjens a Pierre de Gioia Carabellese věnující se této problematice zmiňují 26 nejdůležitějších předpisů týkajících se finančních trhů². Z těchto 26 předpisů vyberu ty, které se dotýkají ochrany spotřebitele na finančních trzích bezprostředně a pokusím se na tomto výčtu ilustrovat zvýšený zájem zákonodárce o oblast finančních trhů od finanční krize z let 2007/2008. Zejména z tohoto důvodu budou tyto předpisy řazeny chronologicky.

Prvním předpisem je směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách. Tato směrnice byla následně novelizována v roce 2011. Přestože je směrnice zaměřena obecně na vztah mezi prodávajícím nebo poskytujícím službu a spotřebitelem, má velký význam i pro finanční právo. Článek 3 zmíněné směrnice totiž říká, že pokud smluvní podmínka

---

¹ *An international comparison of financial consumer protection* / Tsai-Jyh Chen, editor. Singapore : Springer Nature Singapore : Imprint: Springer, 2018. x, 404 stran : ilustrace ISBN:978-981-10-8440-9 <http://dx.doi.org/10.1007/978-981-10-8441-6>

² Haentjens, Matthias

European banking and financial law statutes / Matthias Haentjens and Pierre de Gioia Carabellese. First published. Abingdon : Routledge, 2018. xiv, 687 stran ISBN:978-1-138-04433-3

nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou, jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele. A dále, že za podmínku, která nebyla individuálně sjednána, se považuje taková, která byla předem sepsána a spotřebitel tak neměl šanci ovlivnit její znění. Právě tímto způsobem vzniká většina smluv ve finanční oblasti mezi spotřebitelem a poskytovatelem služeb, a proto je tato směrnice významná i pro oblast finančních trhů. Dále také směrnice obsahuje definici spotřebitele. Definuje jej jako fyzickou osobu, která nejedná v souvislosti se svojí obchodní činností. V této souvislosti je dobré zmínit, že právnická osoba ve smyslu směrnice 93/13/EHS nemůže být považována za spotřebitele, jak naznačil Soudní dvůr Evropských společenství v rozsudku pod značkou C-541/99, C-542/99. Nicméně v některých státech Evropské unie, např. ve Španělsku, je za spotřebitele považována i právnická osoba, pokud jedná bez úmyslu dosažení zisku mimo oblast obchodní nebo podnikatelské aktivity.

Druhým předpisem bezprostředně se dotýkajícím ochrany spotřebitele, který považují za důležité uvést, je směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku. Tato směrnice stanovuje společná pravidla pro uvádění finančních služeb na trh poskytovateli pro spotřebitele v EU a tím zvyšuje ochranu spotřebitele. Je v ní mimo jiné upraveno právo na odstoupení od smlouvy do 14 dnů, informační povinnost dodavatele finančních služeb, zákaz nekalých marketingových praktik, omezení dalších nekalých praktik jako jsou nevyžádané hovory a e-maily a v neposlední řadě také sankce pro dodavatele za nedodržování této směrnice.

Další předpis, který je nutné zmínit, je směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru. Cílem této směrnice je „otevřít spotřebitelům v EU úvěrový trh, a přitom zvýšit transparentnost smluvních podmínek a úroveň ochrany spotřebitele.“³ Obsahuje úpravu reklam na úvěry (mimo jiné zavádí povinnost poskytovatele úvěru uvést výši RPSN v reklamě), povinnost poskytovatele dostatečně informovat klienta (uvádí konkrétní povinné

---

³ EUR-Lex. *EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language* [online]. [cit. 01.03.2020] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:32008L0048&qid=1574096403843>

informace v předmluvní fázi, informace uvedené v úvěrové smlouvě a jejich náležité vysvětlení), zavádí rovněž povinnost poskytovatele ověřit úvěruschopnost spotřebitele a také právo spotřebitele odstoupit od smlouvy do 14 dnů bez uvedení důvodu a možnost předčasného splacení úvěru za přiměřené odškodnění. Nevztahuje se ovšem na úvěrové smlouvy zajištěné hypotékou, které jsou upraveny Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení.

Dalším předpisem je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví) odrážející zprávu skupiny odborníků, zmocněných komisí k vypracování návrhu, jakým způsobem mají být zvýšeny požadavky dohledu za účelem lepší ochrany občanů a obnovení důvěry ve finanční sektor. Zpráva je nazývána jako „de Larosiérova“ podle jména vedoucího skupiny. Toto nařízení zavádí mimo jiné i nové instituce, které zmíním v následující kapitole, a proto se zde omezují pouze na zmínku o nařízení, které by dle mého názoru v tomto výčtu nemělo chybět.

Rovněž je zde nezbytné uvést nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR) implementuje spolu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, která vešlo v známost pod názvem CRD IV (Capital Requierments Directive IV) zveřejněný Basilejským výborem pro bankovní dohled skupiny G20, známý jako Basilej III. Hlavními body těchto nařízení jsou:

- zavedení nových standardů likvidity;
- vyšší kapitálové požadavky;
- omezení pákového efektu;
- vytváření dodatečných kapitálových rezerv;
- omezení spoléhání se na externí rating;

- odstranění mnohých pravomocí a možností národních orgánů dohledu nad finančními trhy s cílem zajistit co nejvyšší harmonizaci.⁴

Přestože se tyto předpisy primárně netýkají spotřebitele, zařazují je do tohoto výčtu, neboť ve svém důsledku spotřebitele chrání. Ideou je posílení stability bankovního sektoru omezením motivace manažerů bank ke generování co nejvyšších zisků za cenu zvýšeného rizika ohrožení stability banky. Právě tím by měly být zmírněny dopady příští finanční krize a zmenšeno riziko pádu banky, což by mělo přispět rovněž i ke zvýšené ochraně vkladů spotřebitelů. Je potřeba dodat, že zmíněná nařízení nejsou prvními v oblasti CRD (Capital Requirements Directive). Prvním pokusem o harmonizaci v oblasti kapitálové přiměřenosti byla již směrnice Rady č. 89/299/EEC ze dne 17. dubna 1989 o vlastním kapitálu úvěrových institucí, která měla harmonizovat definice a standardy související s bankovním kapitálem. Následovalo pak několik dalších, z nichž patrně nejvýznamnější byla směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/49/ES ze dne 14. června 2006 o kapitálové přiměřenosti investičních podniků a úvěrových institucí, která spojovala evropskou legislativu s rámcem druhé z Basilejských dohod, tzv. Basilej II z roku 2004. Zaváděla třípilířovou strukturu kapitálové přiměřenosti bank, a to:

1. stanovení minimálních kapitálových požadavků pro úvěrový trh;
2. zřízení kontrolních mechanismů uvnitř bank a také vnějšího dohledového orgánu ke kontrole, zda dodatečný kapitál by měl být držen oproti rizikům, které nepokrývá první pilíř a také, který by mohl konat v případě potřeby;
3. povinnost bank zveřejňovat detaily ohledně jejich risk managementu, rizikového kapitálu a kapitálu obecně.⁵

Všechny předpisy ohledně kapitálových požadavků jsou v současnosti soustředěny do směrnice č. 2013/36/EU jako její dodatky.

Další reakcí zejména na finanční krizi z let 2007/2008 bylo vydání směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení, jejímž cílem je ochrana

---

⁴ WALKER, George Alexander, Robert L. PURVES a Michael C. BLAIR. *Financial services law*. Fourth edition. New York, NY: Oxford University Press, [2018]. ISBN 978-0-19-879380-9. str. 96

⁵ WALKER, George Alexander, Robert L. PURVES a Michael C. BLAIR. *Financial services law*. Fourth edition. New York, NY: Oxford University Press, [2018]. ISBN 978-0-19-879380-9. str. 95

spotřebitele při nákupu nemovitosti. Směrnice zavádí zpřísněnou informační povinnost věřitelů vůči spotřebitelům. Věřitelé musí užít standardizovaný informační přehled. Vztahuje se na všechny úvěry zajištěné zástavním právem k nemovitosti nebo jiným srovnatelným zajištěním. Zavádí také nové standardy EU hodnocení úvěruschopnosti žadatelů o hypotéku, díky kterým by žadatelé měli snáze dostat svým závazkům. Dále bych z významnějších bodů zmínil povinnost věřitelů umožnit předčasné splacení úvěru pouze za cenu spravedlivého odškodnění veškerých nákladů výhradně a přímo spojených s časným splacením. Směrnice také zavádí režim tzv. jednotného pasu EU pro zprostředkovatele úvěru, což znamená, že zprostředkovatel schválený v jedné zemi EU smí poskytovat služby v celé EU.⁶

Trestní sankce za nejzávažnější, úmyslná zneužívání trhu stanovuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/57/EU ze dne 16. dubna 2014 o trestních sankcích za zneužívání trhu (směrnice o zneužívání trhu). Přestože se nejedná o směrnici primárně chránící spotřebitele na finančním trhu, zařazují ji do výčtu proto, že upravuje trestní sankce za jednání poškozující spotřebitele, např. šíření nepravdivé informace o cenách produktu, které způsobí újmu spotřebiteli.

Ve výčtu by rozhodně neměla chybět i směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/49/EU o systémech pojištění vkladů na ochranu vkladatelů úvěrových institucí. Jejím cílem je ochrana vkladatele úvěrových institucí v případě, že některá z nich selže. Nařizuje, aby členské státy přijaly zákony zavádějící jeden nebo více systémů pojištění vkladů, do nichž vstoupí všechny banky. V rámci těchto zákonů požaduje sestavit seznamy vkladů, které jsou způsobilé ochrany. Také stanovuje minimální rozsah pojištění vkladů, a to tak, že vklady mají být pojištěny na vkladatele a banku do výše 100 000 EUR. Limitem je součet všech vkladů jednoho vkladatele v jedné bance. Pojištění vkladů se vztahuje jak na fyzické osoby, tak i na právnické osoby. Směrnice také zavádí lhůtu pro výplatu náhrad za vklady, která je od roku 2019 15 pracovních dnů a postupně by měla klesnout až na 7 pracovních dnů od roku 2024. Řeší i financování systému pojištění vkladů. Zejména uvádí, že tento systém musí být financován bankami, ne daňovými poplatníky, a že banky s rizikovějším profilem musí

---

⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 - EUR-Lex. *EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:32014L0017>

platit více. Také stanovuje minimální výši finančních prostředků uložených v tomto systému. Do poloviny roku 2024 by disponibilní prostředky v systému pojištění vkladů měly dosáhnout 0,8 % objemu pojištěných vkladů svých členů. Pro banky zavádí informační povinnost vůči vkladateli o ochraně jeho vkladů.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů, známější pod označením „MiFID II“ a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů o trzích finančních nástrojů, známé pod označením „MiFIR“, vytváří nový právní rámec, který lépe reguluje obchodní činnost na finančních trzích a dále zvyšuje ochranu investora.⁷ Tyto dva právní předpisy jsou v tomto článku spojeny, neboť jejich vzájemná provázanost je značná. Přestože bylo nařízení MiFIR přijato jako samostatný dokumenty, téměř vždy odkazuje na MiFID II. Oba dokumenty jsou zřejmě nejvýznamnější částí balíčku předpisů přijatých pro znovuoobnovení důvěry ve finanční sektor po finanční krizi z let 2007/2008. Obsahují 5 klíčových bodů, a to:

1. Zajistit, aby se s finančními produkty obchodovalo na regulovaném finanční trhu;
2. Zvýšit transparentnost (např. účastníci trhu musí zveřejňovat informace ohledně cen finančních nástrojů);
3. Omezení spekulací o komoditách;
4. Úprava pravidel pro nové technologie (zejména kontrola obchodních činností, které probíhají elektronicky velmi vysokou rychlostí);
5. Posílení ochrany investorů (např. povinnost společností zajistit, aby produkt odpovídal potřebě koncového zákazníka, zejména nemotivovat zaměstnance pomocí odměn a výkonových cílů k nabízení určitého produktu, pokud by jiný produkt odpovídal potřebám klienta více)⁸.

Toto jsou dle mého názoru nejdůležitější evropské předpisy týkající se ochrany spotřebitele na finančních trzích. Na výčtu můžeme pozorovat nejen nárůst legislativní aktivity ze strany EU po finanční krizi, ale také zásadní obrat směrem právě k ochraně

---

⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. ... - EUR-Lex. *EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:32014L0065&qid=1578912612646>

⁸ směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. ... - EUR-Lex. *EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:32014L0065&qid=1578912612646>

spotřebitele. Zvolil jsem formu výčtu a krátkého popisu, jelikož v následujících částech se budu věnovat jednotlivě konkrétním nástrojům, kdy většina z nich bude detailněji popsána v následujících kapitolách.

2. Subjekty vystupující na ochranu klienta na finančním trhu

Nežli se začnu zabývat subjekty na finančních trzích, které mají za úkol ochranu klienta, je potřeba vymezit, co se rozumí finančním trhem. Finanční trh je definován jako systém vztahů, nástrojů, subjektů a institucí, umožňujících shromažďování, soustředování, rozdělování a rozmísťování dočasně volných peněžních prostředků na základě nabídky a poptávky.⁹

Jelikož v současné době dochází k velkému ovlivňování národních zákonů týkajících se finančních trhů ze strany Evropské unie, je potřeba zmínit hlavní evropské subjekty, které vystupují v oblasti dohledu a regulace finančního trhu. Krize v letech 2007/2008 odhalila, že dohled pouze na úrovni jednotlivých států pokulhával za finanční globalizací a realitou vzájemně propojených a integrovaných finančních evropských finančních trhů. Proto Evropská rada v roce 2009 přichází s „Evropským systémem orgánů finančního dohledu“, který je součástí Evropského systému dohledu jako druhý pilíř na mikroúrovni. V rámci tohoto systému byly vytvořeny nové subjekty, které vystupují na ochranu klienta na finančních trzích. Jsou jimi Evropský orgán pro cenné papíry a trhy, Evropský orgán pro bankovníctví a Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění. Na makroúrovni byla vytvořena Evropská rada pro systémová rizika.

V roce 2011 vzniká jako součást Evropského systému orgánů finančního dohledu instituce, která má dle článku 1 odst. 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1095/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy) za cíl „chránit veřejné zájmy přispíváním ke krátkodobě, střednědobé a dlouhodobé stabilitě a účinnosti finančního systému

---

⁹ BAKEŠ, Milan. Finanční právo. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7

v zájmu hospodářství Unie, jejich občanů a podniků“ (mluvíme o tzv. „zastřešujícím cíli“), jejíž název je **Evropský orgán pro cenné papíry a trhy** (anglicky The European Securities and Markets Authority nebo zkráceně „ESMA“). Cíl uvedený v článku 1 je dále blíže specifikován. Základem právního kontextu jakéhokoliv popisu důvodů vzniku a cílů ESMA by měl být odkaz na primární právo EU, a to konkrétně na Smlouvu o fungování EU (zkráceně „SFEU“) a její články 114 a 26.¹⁰ Článek 114 SFEU expresivně vyjadřuje sblížení právních předpisů, což je jeden z úkolů ESMA a článek 26 SFEU vyjadřuje vůli přijímat opatření k vytvoření a zajištění fungování vnitřního trhu. K plnění úkolů má ESMA v článku 8 nařízení č. 1095/2010 stanoveny také pravomoci jako jsou např. vydávat obecné pokyny a doporučení, v případech týkajících se přímo použitelného práva Unie přijímat individuální rozhodnutí určená účastníkům finančního trhu (viz čl. 16 předmětného nařízení) nebo vypracovávat jednotné metodiky. Oblast ochrany klienta je expresivně vyjádřena v čl. 9 nařízení.

Jelikož jsou národní zákony týkající se finančního trhu stále více ovlivňovány evropskou legislativou (v Německu až z 80 %) ¹¹ a jedním z úkolů orgánu je vypracovávání návrhů norem, vliv Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy tímto stále narůstá. Od založení ESMA v roce 2011 také narůstá rozsah jejích úkolů a pravomocí.¹² Jak je uvedeno výše na příkladu pravomocí, ESMA nemá pouze poradní funkci při vytváření právních předpisů, ale má také pravomoc vydávat právně závazná rozhodnutí zavazující kompetentní úřady a účastníky finančních trhů. Tato pravomoc se vztahuje na tři výjimečné případy, a to:

- 1) porušení práva Evropské unie;
- 2) konání v nouzových případech;
- 3) urovnávání sporů mezi příslušnými orgány v přeshraničních situacích podle článku 17 a násl. nařízení č. 1095/2010.

Tato „intervenční“ pravomoc je jednou z nejdůležitějších. Je nutné zdůraznit, že ESMA nemá pravomoc přijímat přímo závazná horizontální pravidla obecné závaznosti,

---

¹⁰ Regulating and supervising european financial markets: more risks than achievements. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2016. ISBN 978-3-319-32172-1. str. 17

¹¹ Regulating and supervising european financial markets: more risks than achievements. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2016. ISBN 978-3-319-32172-1, str. 15

¹² Parmentier (2014), str. 50

a to zejména vzhledem k omezením vyplývajících ze Smlouvy o fungování EU. Pro plnění úkolů a výkon pravomocí je důležité také složení Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy. Článek 6 nařízení upravuje složení ESMA. Skládá se z:

- 1) Rady orgánů dohledu;
- 2) Správní rady;
- 3) Předsedy;
- 4) Výkonného ředitele;
- 5) Odvolacího senátu.

Nad to zmiňuje článek 37 uvedeného nařízení „skupinu subjektů působících v oblasti cenných papírů a trhů“. Ta slouží jako poradní orgán ve vyjmenovaných věcech. Jako hlavní rozhodovací orgán působí Rada orgánů dohledu. Z hlediska fungování ESMA je tento orgán naprosto klíčový a pro pochopení fungování orgánu je nutné zmínit jeho složení. Členy rady dělí článek 40 nařízení na členy s hlasovacím právem a na ty bez hlasovacího práva. Členy s hlasovacím právem jsou pouze vedoucí představitelé vnitrostátních orgánů členských států odpovědní za dohled nad účastníky finančních trhů. Členy bez hlasovacího práva jsou předseda, jeden zástupce Komise, jeden zástupce Evropské rady pro systémová rizika a jeden zástupce každého ze dvou ostatních evropských orgánů dohledu. Úkoly rady jsou uvedeny v článku 43 nařízení. Rozhodování v této radě probíhá prostou většinou s určitými výjimkami. Tento institucionální rámec, a to jakým způsobem a jak rychle se budou schopni jeho účastníci s často protichůdnými zájmy (musíme si uvědomit, že v něm zasedají zástupci regulátory z 28 zemí s hlasovacím právem) dohodnout, bude klíčový v tom, jak rychle a efektivně bude tato instituce schopna reagovat na dynamicky se rozvíjející finanční trhy s nově vznikajícími nástroji a pokračovat v efektivní regulaci těchto trhů.

Evropský orgán pro bankovníctví (zkráceně EBA) vznikl ve stejném roce jako ESMA, tzn. v roce 2011 nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví). Úkoly EBA jsou uvedeny v článku 8 uvedeného nařízení, úkoly v oblasti ochrany spotřebitele jsou expresivně vyjádřeny v čl. 9 nařízení. Obecně

orgán uvádí jako svou úlohu „vytvoření jednotného rámce pro regulaci celého bankovního sektoru a dohledu nad ním“.¹³

Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění byl taktéž zřízen v roce 2011 nařízením Evropského parlamentu a Rady 1094/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění). Úkoly tohoto orgánu jsou uvedeny v článku 8 Nařízení 1094/2010 a stejně jako u předchozího evropského orgánu dohledu jsou úkoly spojené s ochranou spotřebitele explicitně uvedeny v čl. 9 nařízení 1094/2010. Obecně orgán uvádí jako svou úlohu, že funguje jako „jako celoevropský orgán dohledu nad zaměstnaneckým penzijním pojištěním a pojišťovnictvím“.¹⁴

Zatímco 3 výše zmíněné orgány dohledu se zaměřují na mikroobezřetnostní dohled, v rámci Evropského systému finančního dohledu vznikl jeden orgán, který se zaměřuje na dohled makroobezřetnostní, a to **Evropská rada pro systémová rizika**. Tato rada byla ustavena nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1092/2010 o makroobezřetnostním dohledu nad finančním systémem na úrovni Evropské unie a o zřízení Evropské rady pro systémová rizika. Konkrétní poslání, cíle a úkoly jsou uvedeny v článku 3 nařízení č. 1092/2010. Obecně orgán uvádí jako svou úlohu přispívat k prevenci a zmírňování systémového rizika. K tomu vydává, v případech, kdy uzná za vhodné, varování a doporučení.¹⁵

Vybral jsem dle mého názoru ty orgány na evropské úrovni, které náš právní řád ovlivňují nejvíce a jsou nejvíce aktivní. Národní orgány již nemají přílišný prostor pro „seberealizaci“ při tvorbě právních předpisů v oblasti finančních trhů. Jak již bylo uvedeno v části věnované Evropskému orgánu pro cenné papíry a trhy, v Německu tvoří 80 % přijímaných právních předpisů týkajících se finančních trhů unijní normy. K obdobnému relevantnímu údaji, který by ukazoval situaci v České republice jsem se

---

¹³ Evropský orgán pro bankovníctví (EBA) | Evropská unie. *EUROPA - European Union website, the official EU website* [online]. [cit. 01.03.2020]

¹⁴ European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) | Evropská unie. *EUROPA - European Union website, the official EU website* [online]. [cit. 01.03.2020]

¹⁵ Ustavení ESRB. [online]. [cit. 01.03.2020] Dostupné z: <https://www.esrb.europa.eu/about/background/html/index.cs.html>

nedostal, nicméně předpokládám, že procento bude obdobné, ne-li vyšší. Následně zmíním národní orgány, na které zbývá již téměř výhradně praktický výkon ochrany.

Ministerstvo financí je podle §4 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky ústředním orgánem státní správy mimo jiné také pro finanční trh. Reálně pak na úseku finančního trhu vykonává zbytkovou působnost ve věcech, které nebyly zákonem svěřeny České národní bance. Z této zbytkové působnosti je pak nejdůležitější příprava zákonů upravující finanční trhy, zejména implementace unijních předpisů.

Česká národní banka je ústřední banka státu nezávislá na výkonné moci. Její postavení vychází z Ústavy čl. 98 a upřesňuje ho zákon o České národní bance č. 6/1993 Sb. Organizačně je Česká národní banka tvořena ústředím, pobočkami a účelovými organizačními jednotkami. Nejvyšším orgánem banky je sedmičlenná bankovní rada. Tuto radu tvoří guvernér, dva viceguvernéři a čtyři řadoví členové. Členy bankovní rady jmenuje podle čl. 62 Ústavy prezident republiky. Jmenování je na dobu 6 let, přičemž nikdo nemůže být jmenován členem bankovní rady více než dvakrát. V § 1 zákona o České národní bance je výslovně uvedeno, že Česká národní banka vykonává dohled nad finančním trhem. V § 44 uvedeného zákona je pak tento dohled konkretizován.

Česká národní banka v rámci tohoto dohledu:

- 1) rozhoduje o žádostech o udělení licence, registrace, povolení a souhlasů podle jiných právních předpisů;
- 2) kontroluje dodržování podmínek stanovených udělenými licencemi a povoleními;
- 3) kontroluje dodržování zákonů a přímo použitelných předpisů Evropské unie;
- 4) získává informace potřebné pro výkon dohledu podle jiných právních předpisů a jejich vymáhání, ověřování jejich pravosti, úplnosti a aktuálnosti;
- 5) ukládá opatření k jejich nápravě a sankcí podle zákona o České národní bance nebo podle jiných právních předpisů;
- 6) vede řízení o správních deliktech a přestupcích.

Tento dohled je vykonáván jak na dálku, tak i na místě v sídle nebo pobočkách subjektů, prostřednictvím pravidelných či příležitostných kontrol. V rámci dohledu na

dálku sleduje Česká národní banka celkový vývoj finančního sektoru v České republice a díky tomu může reagovat na možné zjištěné nedostatky poměrně rychle. Kontroly na místě jsou zaměřeny zejména na dodržování pravidel ze strany institucí na finančních trzích. Česká národní banka taktéž přijímá podněty od veřejnosti. Stížnost na instituce finančních trhů může podat každý. Česká národní banka ovšem nemá pravomoc rozhodovat ani řešit soukromoprávní spory mezi institucemi na finančních trzích a jejich klienty. Kontroluje pouze dodržování zákonných povinností a při zjištění nedostatků s kontrolovaným subjektem může zahájit Česká národní banka správní řízení. V něm buď uloží opatření k nápravě, které nemá sankční povahu, nebo uloží právě sankci. Zmíněný dohled vykonává Česká národní banka na základě zákonného zmocnění, zejména dle zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance a zákona č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu.

Česká národní banka je na základě zákonného zmocnění oprávněna k zabezpečení činností jí svěřených a k vydávání obecně závazných předpisů, které mají většinou formu vyhlášky. Také může vydávat opatření, která jsou závazná jen pro subjekty podléhající jejímu dohledu a nejsou publikována ve Sbírce zákonů, ale jen ve Věstníku České národní banky. Tato opatření může vydávat na základě § 20d zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, § 9a odst. 1 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a § 199 odst. 5 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.

Z postavení České národní banky také plyne její členství v mnoha mezinárodních orgánech. V našem právním prostoru má největší význam členství zejména v těch evropských orgánech a institucích, v nichž se podílí na tvorbě právních předpisů a na tvorbě jednotného evropského trhu finančních služeb. Jedná se o ESMA (regulace finančního trhu), EBA (regulace bank) EIOPA (regulace pojišťoven a penzijních fondů) a ESRB (systémová rizika).

Finanční arbitr je subjekt, který vznikl na základě zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, jenž nabyl účinnosti 1. ledna 2003. Jde o mimosoudní orgán řešení sporů mezi spotřebitelem a finančními institucemi. Řízení se zahajuje pouze na návrh spotřebitele, přičemž finanční instituce není oprávněna podat návrh na zahájení řízení se svým klientem před finančním arbitrem. Toto řízení je bezplatné. Podle

§ 4 zákona o finančním arbitrovi ho jmenuje vláda na návrh ministra financí. Funkční období je 5 let. Do jeho pravomoci podle § 1 zákona o finančním arbitrovi. spadají spory, ke kterým je jinak příslušný obecný soud České republiky. Řeší spory mezi spotřebitelem a:

- 1) poskytovatelem platebních služeb při poskytování platebních služeb;
- 2) vydavatelem elektronických peněz při vydávání a zpětné výměně elektronických peněz;
- 3) věřitelem nebo zprostředkovatelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru nebo jiného úvěru, zápůjčky, či obdobné finanční služby;
- 4) osobou obhospodařující nebo provádějící administraci fondu kolektivního investování nebo nabízející investice do fondu kolektivního investování nebo srovnatelného zahraničního investičního fondu při obhospodařování nebo provádění administrace fondu kolektivního investování nebo nabízení investic do fondu kolektivního investování nebo srovnatelného zahraničního investičního fondu;
- 5) pojistitelem nebo pojišťovacím zprostředkovatelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování životního pojištění;
- 6) osobou provozující směnářenskou činnost při provádění směnářenského obchodu;
- 7) stavební spořitelnou nebo zprostředkovatelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování stavebního spoření;
- 8) obchodníkem s cennými papíry, vázaným zástupcem, obhospodařovatelem investičního fondu nebo zahraničního investičního fondu nebo investičním zprostředkovatelem při poskytování investičních služeb nebo při výkonu činností podle § 11 odst. 1 písm. c) až f) zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech.

Reálným příkladem sporu, který spadá do působnosti finančního arbitra, tak je např. spor o nevydání peněz při výběru z bankomatu nebo spor s investiční společností o hodnotu podílového listu apod. Nejvíce se finanční arbitr dostal do širšího povědomí v roce 2013, kdy řešil 93 139 hromadně podaných sporů o poplatek za správu úvěru.

Kancelář finančního arbitra plní úkoly spojené s odborným, organizačním a technickým zajištěním činnosti finančního arbitra. Byla zřízena k 1. 7. 2011 jako organizační složka státu a finanční arbitr stojí v jejím čele, a to zákonem č. 180/2011 Sb., kterým byl novelizován Zákon o finančním arbitrovi.

Nakonec můžeme do této kategorie zahrnout také finanční instituce a jejich profesní komory, které stanoví určitá pravidla ve formě kodexů s větší či menší mírou vynutitelnosti. Mezi tyto komory (asociace) patří například Česká bankovní asociace, Asociace pro kapitálový trh nebo Asociace družstevních záložen a další. Jako poslední do této kategorie můžeme zahrnout školy, média a jejich asociace a spotřebitelské organizace.

3. Jednotlivé právní nástroje ochrany klienta na finančním trhu

V této kapitole se budu věnovat jednotlivým právním nástrojům. Nástroje již byly zmíněny v rámci přehledu vývoje evropské regulace a nyní se pokusím je detailněji popsat a zjistit, jak fungují v praxi.

3.1 Regulace vstupu na finanční trh

Regulace vstupu na finanční trh je základním pilířem obezřetnostní regulace. Vychází z přesvědčení, že důkladná kontrola instituce před vstupem do odvětví může předejít pozdějším problémům. Regulace vstupu do odvětví má několik rysů, zejména dva z nich se hodí pro oblast finančních trhů, a to možnost zabránit společensky nežádoucímu jednání a také snaha o to, aby subjekty splnily jistá minimální kritéria potřebná pro vykonávání specifické činnosti.¹⁶ Přes jistě nesporné výhody institutu předchozího souhlasu, existují také určitá rizika. V této souvislosti jsou zmiňována zejména omezení počtu poskytovatelů, a tím pádem omezení soutěže, kdy například stát, který by chtěl chránit pozici domácích bank, by mohl použít institut předchozího souhlasu k omezení soutěže, ale ve jménu veřejného zájmu.¹⁷ Dalším rizikem v souvislosti s tímto institutem je subjektivní posuzování kritérií ze strany povolovacího orgánu, což může způsobit dva druhy chyb, a to jednak může dostat licenci subjekt, který by při zpětném pohledu licenci dostat neměl, a jednak může být neudělena licence subjektu, který při zpětném pohledu dostat licenci měl. Obě tyto chyby vedou k ekonomickým ztrátám, které jsou ovšem těžko vyčíslitelné.¹⁸ Pro regulaci vstupu ovšem hovoří zejména zkušenost z nedávné minulosti České republiky, kdy, přestože již od vzniku České republiky existovaly podmínky pro získání bankovní licence a Česká národní banka tyto licence udělovala, byly podmínky nastaveny příliš měkce a Česká národní banka nad to udělovala licenci všem subjektům, které je splnili. Proto by se dalo hovořit o období faktické neexistence regulace vstupu na finanční trh. S odstupem času můžeme s jistotou říci, že pokud by podmínky byly nastaveny přísněji, zabránilo by

---

¹⁶ JUROŠKOVÁ, Lenka. Bankovní regulace a dohled. Praha: Auditorium, 2012. Studie (Auditorium). ISBN 978-80-87284-26-1, str. 21

¹⁷ CARTWRIGHT, Peter. Banks, consumers and regulation. Portland, Or.: Hart Pub., 2004. ISBN 1-84113-483-x. str. 106

¹⁸ CARTWRIGHT, Peter. Banks, consumers and regulation. Portland, Or.: Hart Pub., 2004. ISBN 1-84113-483-x. str.110

to mnoha bankovním selháním. Z výše uvedeného dovozují, že institut předchozího souhlasu má konkrétně v odvětví finančních trhů své opodstatnění a je tak jedním ze základních institutů ochrany spotřebitele na finančních trzích.

V České republice vydává povolení k činnosti, tj. licence, většině subjektů působících na finančních trzích Česká národní banka. Mezi tyto subjekty řadíme zejména banky, pojišťovny, obchodníky s cennými papíry, investiční společnosti, platební instituce atd. Česká národní banka v tomto povolovacím řízení vystupuje jako správní orgán. Postupy pro udělení jednotlivých licencí jsou uvedeny vždy v sektorovém zákoně (např. zákon o bankách, zákon o podnikání na kapitálovém trhu apod.). Jelikož by shrnutí podmínek pro získání všech licencí bylo velmi obsáhlé, zaměřím se ve své práci pouze na bankovní licenci.

Předpokladem pro existenci banky je předchozí souhlas České národní banky, nazývaný licence. Ve smyslu správní teorie jde o veřejnoprávní souhlas, na který je po splnění poměrně neurčitých podmínek právní nárok.¹⁹ Někteří jiní autoři ovšem uvádějí, že na udělení bankovní licence právní nárok není, zřejmě pro neurčitost podmínek.²⁰ Ztotožňuji se s názorem, který uvádí, že na licenci právní nárok nevzniká, a to také proto, že přestože je možný soudní přezkum, zda je interpretace a aplikace neurčitého právního pojmu správním orgánem v souladu se zákonem²¹, na licenci právní nárok není, neboť vždy konečné rozhodnutí je na České národní bance a nikdo toto rozhodnutí nahradit nemůže.²²

Podmínky udělení bankovní licence upravuje zákon o bankách, konkrétně § 4 odst. 1 (výše a forma základního kapitálu) a především odst. 5. Minimální výše základního kapitálu je zde stanovena na 500 000 000,- Kč a minimálně v této výši jej musí tvořit peněžité vklady. Tato výše výrazně převyšuje požadavek směrnice CRD, která stanovuje ve svém čl. 12 odst. 1 minimální výši základního kapitálu pro úvěrové instituce 5 000 000,- EUR. Navíc podle některých zahraničních právních úprav je do základního kapitálu banky možné zahrnout i jiné vlastní prostředky, než jsou ty peněžní,

---

¹⁹ Smutný, A., Pihera, V., Sýkora, P., Cuník, T. Zákon o bankách. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 843 s.

²⁰ Např. P. Kotáb in *Bakeš, M. a kol.* Finanční právo. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 478.

²¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu 7 As 78/2005

²² P. Kotáb in *Bakeš, M. a kol.* Finanční právo. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 478.

např. emisní ážio. K tak extrémní výši základního kapitálu bylo zřejmě v českém právním prostoru přistoupeno zejména proto, aby zafungovala jako určitá bariéra vstupu do odvětví, zejména z důvodu účinnějšího výkonu dohledu ze strany České národní banky. Pokud by výše kapitálu byla nastavena v nižší výši, mohlo by vzniknout více lokálních bank a dohled nad více subjekty by znamenal vyšší náklady.

První podmínkou pro udělení bankovní licence uvedenou v § 4 odst. 5 zákona o bankách je „*průhledný a nezávadný původ základního kapitálu a dalších finančních zdrojů banky, jejich dostatečnost a vyhovující skladba*“. Zajímavostí je, že průhledný a nezávadný původ zdrojů nevychází z komunitárního práva ani není vyžadován ve vnitrostátních předpisech jiných evropských zemí. Za základní doklad průkazného doložení původu prostředků považuje Česká národní banka daňové přiznání nebo, jde-li o fyzickou osobu, která je zaměstnancem, doklad o příjmu potvrzený zaměstnavatelem. Dále Česká národní banka vyžaduje doložit prvotní zdroj, tzn. nejen např. darovací smlouvu, ale také bude nutné prokázat, jak k penězům přišel dárce.²³ Původ kapitálu musí doložit zakladatelé banky. Pokud bude mít v ojedinělých případech banka řádově tisíc akcionářů, nebude dokládat každý jednotlivý akcionář původ kapitálu, ale Česká národní banka se zaměří na akcionáře s největším podílem. Takové rozptýlení základního kapitálu totiž nevyvolá obavy z praní špinavých peněz apod. Žádný takovýto případ nebyl z dostupných zdrojů dohledán.

Druhá podmínka „*splacení základního kapitálu v plné výši*“ nepodléhá žádné zvláštní úpravě. Dobré je pouze zmínit, že doklad o splacení základního kapitálu je povinnou přílohou žádosti.

Třetí podmínka „*důvěryhodnost a odborná způsobilost osoby, které má být licence udělena*“ obsahuje jen tzv. neurčité právní pojmy. K výkladu těchto pojmů v právních předpisech finančního trhu, vydala Česká národní banka úřední sdělení dne 3. 12. 2013. Důvěryhodnost je kritériem zohledňujícím jednak dodržování právních a etických pravidel a jednak morální profil a integritu. Bezúhonnost tedy tvoří součást důvěryhodnosti. Při posuzování osoby vychází Česká národní banka z principu absence

---

²³ https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/casto-kladene-dotazy/.galleries/stanoviska_a_odpovedi/pdf/doklady_k_prokazani_puvodu_kapitalu.pdf

negativních zpráv, čímž však není dotčena povinnost žadatele předložit veškeré podklady, které po něm požadují právní předpisy, nebo které si Česká národní banka sama vyžádá.²⁴ Také platí, že důvěryhodnost právnické osoby tvoří v podstatné míře osoby, které za ní stojí, tzn. členové vedoucího orgánu a akcionáři, respektive osoby s kvalifikovanou účastí. Odborná způsobilost je spojena s personálem žadatele, zejména jeho vedoucích pracovníků. Vztahuje se na ni stejné úřední sdělení jako na důvěryhodnost. Česká národní banka vykládá odbornou způsobilost jako kritérium zohledňující znalosti, dostatečné zkušenosti na finančním trhu (odborná praxe na finančním trhu), u vedoucích osob též dostatečné řídicí zkušenosti (manažerská praxe) a působení na finančním trhu.²⁵ Jednotlivé složky kritéria jsou dále rozvedeny v uvedeném sdělení, např. za osobu s dostatečnými znalostmi pro výkon vedoucí funkce považuje Česká národní banka absolventa magisterského programu apod. Nutno dodat, že uvedené sdělení se vztahuje na fyzické osoby, nicméně dle obsahu je ho možné přiměřeně vztáhnout i na osoby právnické.

Další v pořadí čtvrtou podmínkou je *„důvěryhodnost a způsobilost osob s kvalifikovanou účastí (§ 17a odst. 4) na bance nebo, nejsou-li takové osoby, 20 největších akcionářů banky podle podílu na hlasovacích právech k výkonu práv akcionáře při podnikání banky“*. Požadavek důvěryhodnosti je shodný jako u předchozí podmínky, naopak způsobilostí se nemyslí způsobilost odborná, ale způsobilost být akcionářem. Kritéria pro posouzení této způsobilosti obsahuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky ve svém článku 14 a detailněji potom v článku 23. Tato kritéria odpovídají v zásadě §20 odst. 9 Bankovního zákona.

Pátou podmínkou je *„důvěryhodnost, odborná způsobilost a zkušenost členů statutárního orgánu, členů správní rady a členů dozorčí rady banky a splnění dalších požadavků na orgány banky a jejich členy podle § 8“*. Od obecného pojetí uvedeného v § 4 odst. 5 písm. c) zákona o bankách se liší tím, že na členy vedoucího orgánu klade

---

²⁴ https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/legislativa/.galleries/Vestnik-CNB/2013/v_2013_13_21413560.pdf

²⁵ https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/legislativa/.galleries/Vestnik-CNB/2013/v_2013_13_21413560.pdf

i požadavek zkušeností a odkazuje na další požadavky fungování vedoucího orgánu uvedené v § 8 zákona o bankách. Tyto požadavky jsou například počet členů vedoucího orgánu nebo nemožnost souběhu některých funkcí (možné povolení ze strany České národní banka).

Podmínka uvedená v § 4 odst. 5 písm. f) zní „*technické a organizační předpoklady pro výkon navrhovaných činností banky, funkční řídicí a kontrolní systém banky*“. Konkrétní technické požadavky se v čase mění, jelikož stále narůstá význam IT systémů v činnosti banky. Požadavek zahrnuje i systémy pro plnění výkaznictví vůči České národní bance. Obecně je tedy není možné specifikovat. Organizačními předpoklady se rozumí zejména vytvoření takových útvarů, které zajistí jak naplňování obchodního plánu, tak zejména vnitřní kontrolní funkce a plnění právních požadavků. V praxi postačí vytvoření těchto útvarů a nastavení jejich vzájemných vztahů tzv. „na papíře“, formou vnitřních předpisů, které nastaví fungování banky po udělení licence a zahájení činnosti.²⁶

„*Obchodní plán vycházející z navrhované strategie činnosti banky podložený reálnými ekonomickými kalkulacemi*“ je další z podmínek, v pořadí již sedmou. Podle §2 písm. e) vyhlášky České národní banky 233/2019 se rozumí plánem obchodní činnosti „skutečně zamýšlený plán na první 3 účetní období činnosti podložený reálnými ekonomickými propočty v rozsahu údajů účetní závěrky podle jiného právního předpisu spolu s komentářem k jednotlivým položkám plánu, který vždy obsahuje základní východiska, na nichž je plán postaven, a popis způsobu zajištění jednotlivých činností vykonávaných podle příslušného právního předpisu“.²⁷ Jiným právním předpisem se rozumí zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Z výše uvedeného není pochyb, že plán postačí orientační, nicméně právě tomuto plánu by měly odpovídat podmínky uvedené v předchozím odstavci a také zdroje, kterými bude plán financován. Proč je uvedeno, že by měl vycházet z navrhované strategie není jasné. Vyhláška sice předpokládá předložení některých dílčích strategií (řízení rizik, rozvoje informačních systému atd.), nicméně předložení strategie činnosti banky není vyžadováno, a tak dle

---

²⁶ Smutný, A., Pihera, V., Sýkora, P., Cuník, T. Zákon o bankách. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 843 s.

²⁷ Vyhláška č. 233/2009 Sb.

mého názoru není rozhodující pro udělení bankovní licence, zda plán ze strategie bude či nebude vycházet.

Následující 3 podmínky spojím do jednoho odstavce, neboť spolu úzce souvisí. Jsou jimi „*průhlednost skupiny osob s úzkým propojením s bankou*“, „*úzké propojení v rámci skupiny podle předešlého bodu nebrání výkonu bankovního dohledu*“ a „*ve státě, na jehož území má skupina bodu uvedeného výše úzké propojení, nejsou právní ani faktické zábrany k výkonu bankovního dohledu*“. Úzkým propojením se dle čl. 4 odst. 1 bod 38 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky rozumí „stav, kdy jsou dvě nebo více fyzických či právnických osob spojeny jedním z těchto způsobů: a) účastí ve formě vlastnictví, přímého nebo kontrolou, nejméně 20 % hlasovacích práv nebo kapitálu některého podniku, b) kontrolou, c) trvalou vazbou obou nebo všech osob k jedné a téže třetí osobě vztahem kontroly“. Požadavek průhlednosti skupiny je v zákoně zaveden zejména z toho důvodu, aby byl dohledatelný skutečný vlastník akcií a nezakrýval se pomocí různých off-shore nadací nebo společností s anonymními akciemi apod. Povinnou přílohou žádosti o bankovní licenci je podrobný popis struktury úzce propojených osob, pro prokázání posledního bodu, tj. že nejsou žádné právní ani faktické zábrany výkonu dohledu, postačí „sdělení“.²⁸

Jedním ze dvou posledních požadavků je „*sídlo banky v České republice*“. Tato podmínka není nijak komplikovaná. Postačí zde zmínit, že dle čl. 13 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2013/36/EU musí členské státy zajistit, aby měla úvěrová instituce i své skutečné správní ústředí v členském státě, kde má své sídlo. Ne tedy nutně na stejném místě, ale ve stejném členském státě.

Poslední podmínkou je požadavek, aby banka měla „*alespoň 3 zaměstnance nebo fyzické osoby, které uskutečňují svou činnost podle příkazu jiného (dále jen „pracovník“), kteří zastávají výkonnou řídicí funkci a jsou členy jejího statutárního orgánu nebo správní rady*“. Z uvedeného tedy plyne, že banka nemůže outsourcovat veškerý výkon řídicích pravomocí (tento outsourcing není obecně bance zakázán,

---

²⁸ §2 odst. 1 písm. d) vyhláška č. 233/2009 Sb.

jelikož někdy může být bance prospěšný z hlediska nákladů) a musí tedy v určitém rozsahu použít vlastní personální zdroje.

Jak můžeme na výše uvedených podmínkách vidět, žadatel o bankovní licenci musí České národní bance předložit velmi detailní informace o svých plánech, financování, původu kapitálu, personálií atd., což by mělo zajistit budoucí dostatečnou stabilitu žadatele o bankovní licenci, a tím i ochranu spotřebitele.

3.2 Regulace distribuce finančních nástrojů

Jak již bylo uvedeno v kapitole č. 2, hlavním posláním finančních trhů je zprostředkovat redistribuci peněžních prostředků od subjektů, které mají relativní přebytek k subjektům, které mají jejich relativní nedostatek. Na finančních trzích jsou předmětem obchodování finanční investiční instrumenty, tj. abstraktní nástroje ztělesňující určitá majetková práva.²⁹ Největším a nejčastěji obchodovaným instrumentem býval bezpochyby cenný papír, nicméně v poslední době ho dohání a objemem obchodování možná i předehnal finanční derivát. Pramenem práva regulace investičních instrumentů v České republice je zejména zákon o podnikání na kapitálovém trhu a zákon o investičních společnostech a investičních fondech. Za účelem ochrany retailového investora je nabízení některých konkrétních instrumentů také regulováno přímo použitelnými předpisy Evropské unie, např. regulace evropských fondů dlouhodobých investic. Pro distributory (regulované subjekty) mají také právní relevanci podzákonné právní předpisy, jako jsou nařízení vlády, vyhlášky České národní banky a také např. úřední sdělení České národní banky, která nejsou formálním pramenem práva, nicméně pro distributora je z mnoha důvodů lepší se těmto sdělením podřídit než rozporovat jejich právní závaznost a nad míru na sebe upozorňovat. Finanční trhy můžeme rozdělit na regulované a neregulované podle toho, zda se tržní aktivity koncentrují okolo určitého právního subjektu finanční trh regulujícího, organizujícího a obsluhujícího.³⁰

---

²⁹ BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7, str. 421

³⁰ BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7, str. 434-435

V České republice může být regulovaný trh organizován akciovou společností nebo společností s ručením omezeným, která má povolení od České národní banky. V současné době³¹ Česká národní banka eviduje dva organizátory regulovaného trhu, a to Burzu cenných papírů Praha, a.s. a RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů, a.s.³² V tento moment je dobré zmínit ještě Českomoravskou komoditní burzu Kladno, která působí dvě desítky let jako organizátor burzovních trhů s energetickými, průmyslovými a agrárními komoditami v České republice. Nad touto burzou ovšem nevykonává dohled Česká národní banka, jelikož nemá povolení k činnosti organizátora regulovaného trhu, které by ji opravňovalo organizovat regulovaný trh nebo provozovat mnohostranný obchodní systém. Tato burza tedy funguje pouze v režimu zákona č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách a je pod výlučným dozorem příslušného ministerstva, proto tuto burzu Česká národní banka neeviduje mezi organizátory regulovaného trhu.³³

Burzovní trhy v rámci Burzy cenných papírů Praha, a.s. jsou organizovány na členském principu, tzn. přímo se jich může účastnit pouze subjekt, který je členem burzy, a který splní zákonné podmínky. Ostatní investoři se účastní pouze nepřímo prostřednictvím těchto subjektů. Členský princip je zřejmě nejvýraznějším rozdílem mezi zmíněnými organizátory regulovaných trhů. Přístup na trhy, jež jsou organizovány společností RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů, a.s. má totiž každý investor. Oba organizátoři provozují několik oddělených trhů. Mimo regulované trhy, které se mezi sebou liší v požadavcích na emitenta (délka působení, informační povinnost atd.), a tedy v „prestíži“ titulů, provozuje BCPP také jeden trh neregulovaný s názvem START. Neregulovaným trhem je proto, že veškeré podmínky pro přijetí k obchodování na tomto trhu stanovuje BCPP a nikoliv zákon. Přestože dle názvu se jedná o trh, který není podřízen regulaci, platí pro něj pravidla pro provozování tohoto systému uvedená

---

³¹ Leden 2020

³² Základní seznamy subjektů (výsledné sestavy). *apl.cnb.cz* [online]. [cit. 01.03.2020] Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB15.BASIC_LISTINGS_RESPONSE_3?p_lang=cz&p_DATUM=27.01.2020&p_hie=HI&p_rec_per_page=25&p_ses_idx=52

³³ Informace poskytnuté Českou národní bankou podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka 2020 [cit. 01.03.2020]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/106/informace-poskytnute-ceskou-narodni-bankou-podle-zakona-c.-106-1999-sb.-o-svobodnem-pristupu-k-informacim/Informace-poskytnute-Ceskou-narodni-bankou-podle-zakona-c.-106-1999-Sb-00008.-o-svobodnem-pristupu-k-informacim/

v § 69-73 zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Obchodování na tomto trhu neprobíhá kontinuálně, ale jedná se o aukci v předem stanovených dnech. Proto na něj můžeme vztáhnout výše uvedená zákonná ustanovení. Po tomto velmi zjednodušeném úvodu k organizaci finančních trhů se dostávám k nejdůležitějším účastníkům distribuce, a to k poskytovatelům služeb na kapitálových trzích (distributorům) a adresátům distribuce, tedy investorům.

Pojem „poskytovatel služeb na kapitálovém trhu“ je pro oblast kapitálového trhu označení pro „*finančního zprostředkovatele, tedy osobu, která poskytuje servis dvěma hlavním skupinám účastníků finančního trhu – věřitelům a dlužníkům, a umožňuje a usnadňuje tak jejich vzájemnou interakci vedoucí ke střetu nabídky a poptávky po penězích, resp. nástrojích finančního trhu.*“³⁴ Pojem zahrnuje typy subjektů, které budou dále zmíněny. Zahrnuje ale také organizátory regulovaného trhu, které jsem již zmínil. Zmíněný pojem jsem použil, jelikož pojem „distributor investičních nástrojů“, který by vzhledem k subjektům, na které cílím, byl vzhledem k tématu této práce zřejmě přesnější, není pozitivním právem finančního trhu vymezen. Některé předpisy jej však užívají³⁵. Distribuci investičních nástrojů lze bezpochyby podřadit pod širší pojem poskytování služeb na kapitálovém trhu, jelikož se jedná o umožnění nebo usnadnění interakce. Za distributora je potom považován ten subjekt z řad poskytovatelů služeb na kapitálovém trhu, jehož činností je nabízení a zprostředkování investičních nástrojů investorům jako koncovým klientům.³⁶ Všechny poskytovatele služeb na kapitálovém trhu vyjmenovává § 5 odst. 1 zákona č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu a o změně a doplnění dalších zákonů. Pro spotřebitele je důležité, že všichni distributoři musí splnit zákonné podmínky pro nabízení investičních instrumentů a každý si může ověřit, zda distributor, s kterým přišel do styku má či nemá potřebné oprávnění. V oprávnění je také uvedeno, jaký okruh instrumentů ve smyslu zákona o podnikání na kapitálovém trhu může daný distributor nabízet³⁷.

---

³⁴ BAKESŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7, str. 453

³⁵ Např. čl. 16 odst. 3 věta pátá směrnice MiFID II

³⁶ Srov. HOBZA, Martin. *Distribuce investičních nástrojů a její právní regulace*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-152-6, str. 42

³⁷ §6 odst. 2 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

Obchodník s cennými papíry může teoreticky nabízet všechny instrumenty, nicméně většina obchodníků s cennými papíry toto celé oprávnění nevyužívá. Je to zejména z důvodu, že pro nabízení některých skupin instrumentů, např. derivátů, požaduje zákonná úprava zvýšené požadavky na odbornost osob. U některých jiných skupin instrumentů zase požaduje zákonná úprava větší požadavky na výši základního kapitálu. Tyto zvýšené nároky se samozřejmě projevují v nákladech těchto společností a není vždy pro ně efektivní využívat oprávnění v celé šíři. Pro zajímavost uvádím, že obchodníků s cennými papíry v České republice působí 79, ovšem bez zahraničních poskytujících přeshraniční služby. Investičních zprostředkovatelů je 177 a vázaných zástupců je 15 388.³⁸

Vázaný zástupce je fyzická nebo právnická osoba, která na základě písemné smlouvy se zastoupeným obchodníkem s cennými papíry nebo jiným poskytovatelem investičních služeb jeho jménem zařizuje či uzavírá obchody týkající se investičních služeb přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů a umístování investičních nástrojů bez závazku jejich upsání nebo poskytuje investiční poradenství týkající se investičních nástrojů.³⁹ Tuto komplikovanou definici je možné chápat tak, že i každý zaměstnanec obchodníka s cennými papíry, který poskytuje poradenství musí být rovněž zapsán na seznamu, a proto je jich takové množství.

Investiční zprostředkovatel se liší od obchodníka s cennými papíry zejména tím, že je oprávněn poskytovat pouze omezené množství skupin instrumentů. Z pohledu regulace distribuce investičních instrumentů je část věnovaná poskytovatelům služeb na kapitálovém trhu méně podstatnou, jelikož většina této regulace probíhá přes institut předchozího souhlasu a následný dohled dodržování podmínek v něm uvedených Českou národní bankou. Proto se nyní budu věnovat pro spotřebitele stěžejní části, a to k ochraně retailového investora.

Jak je již uvedeno výše, důraz na ochranu investora prostupuje všemi částmi regulace distribuce investičních nástrojů. Ne každý investor ovšem požívá stejné

---

³⁸ Celkový přehled počtu subjektů ke dni 29. 1. 2020. *apl.cnb.cz* [online]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB24.SUBJECTS_COUNTS_2

³⁹ BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. V Praze: C.Ě. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7, str. 470.

ochrany. Hledisko kategorizace investora je stěžejním pro zajištění ochrany těch investorů, kteří ji skutečně potřebují. Kategorizace také určuje, které instrumenty mohou být, kterému zákazníkovi nabízeny. Zákon o podnikání na kapitálovém trhu rozlišuje 4 druhy investorů, a to:

- 1) profesionální zákazník;
- 2) profesionální zákazník na žádost;
- 3) zákazník, který není profesionálním zákazníkem (neprofesionální zákazník);
- 4) profesionální zákazník se zvláštním statutem – tzv. způsobilá protistrana.

Profesionální zákazníci jsou vyjmenováni v § 2a Zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

Profesionálním zákazníkem na žádost je osoba, která požádá o to, aby s ní bylo zacházeno jako s profesionálním zákazníkem a zároveň splní zákonné podmínky.⁴⁰ Tito profesionální zákazníci požívají minimální nutnou úroveň ochrany, a to zejména při poskytování informací a poučení. Pro účely vyžadování informací od zákazníka při poskytování investičních služeb platí nevyvratitelná domněnka, že profesionální zákazník má odborné znalosti k tomu, aby činil vlastní investiční rozhodnutí a vyhodnocoval rizika v souvislosti s investiční službou, pro níž je považován za profesionálního zákazníka.

Za neprofesionálního zákazníka jsou proto považováni zákazníci, kteří nejsou zařazeni mezi profesionální zákazníky nebo způsobilé protistrany. Zpravidla se mezi neprofesionální zákazníky budou řadit fyzické osoby, a to s výjimkou těch, které distributor zařadí na jejich žádost mezi zákazníky profesionální. Dále do této kategorie budou řazeny právnické osoby, které nesplní zákonné podmínky pro zařazení mezi profesionální zákazníky na základě žádosti. Osobám, spadajícím do této kategorie, zákonodárce přiznává nejvyšší stupeň ochrany, a to zejména v oblasti poskytování informací, poskytování poučení a upozornění. Zvýšené nároky jsou kladeny jak na obsah, tak na formu a způsob sdělování informací. Informační povinnosti se bude týkat další kapitola a detaily k ní budou vyloženy později. Také je omezen okruh investičních příležitostí, které takovému zákazníkovi mohou být nabídnuty. Příkladem takového omezení mohou být ustanovení části osmé zákona o investičních společnostech

---

⁴⁰ Viz. §2b zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu

a investičních fondech. Podle těchto ustanovení mohou neprofesionální zákazníci nabýt podíly ve fondech kvalifikovaných investorů pouze za splnění požadavků na výši investice, a také musí tento neprofesionální zákazník prokázat, že investice odpovídá jeho finančnímu zázemí, investičním cílům a odborným znalostem a zkušenostem. Cílem tohoto a podobných ustanovení je zajistit, aby do těchto „rizikovějších“ instrumentů investovali lidé, kteří velmi dobře rozumí, do čeho investují a také disponují takovým kapitálem, aby je případný nezdár investice nijak neohrozil. K výše uvedenému je potřeba dodat, že zákon o investičních společnostech a investičních fondech v uvedené části užívá pojem „kvalifikovaný investor“. Pojem není obsahově totožný s tím, jak jej užívá zákon o podnikání na kapitálovém trhu. Zatímco zákon o podnikání na kapitálovém trhu pod tento pojem zahrnuje profesionálního zákazníka, resp. profesionálního zákazníka na žádost⁴¹, ZISIF pod něj zařazuje i osoby další, které splní požadavky uvedené výše⁴². I přes jistě dobrý úmysl zákonodárce jsou dle mého názoru tato ustanovení v řadě případů kontraproduktivní. Nutnost ohodnotit zákazníka a jeho potřeby, které vyplývají např. z § 15h zákona o podnikání na kapitálovém trhu, a na základě této analýzy mu nabídnout produkt tzv. na míru, vede téměř jistě k vyšším nákladům distributorů, a tím pádem i k vyšším poplatkům za jejich služby. Tato povinnost je do jisté míry dle mého názoru nadbytečná, neboť pravdivost údajů uvedených v „investičním dotazníku“, který slouží k naplnění zákonných požadavků v oblasti vyžadování některých informací od klienta, nelze spolehlivě ověřit. To, že dochází ke zkreslování údajů ze strany investorů, ať už z důvodu na jejich straně nebo na popud poskytovatele investičních nástrojů, sděluje v jednom z rozhovorů i viceguvernér České národní banky.⁴³ Retailový investor je navíc uzavřen v produktech s možná nižší mírou rizika, ale také s nižším potencionálním výnosem. Například v informačním listu k nemovitostnímu fondu „Trigea“⁴⁴, ke kterému jsem se dostal v souvislosti se svými soukromými aktivitami, se uvádí, že za rok 2019 má výnos 4,4 %. Když uvažíme, že vstupní poplatek je max. 5 % a výstupní poplatek max. 3 % (5 % si fond strhne z každé příchozí platby a 3 % z vyplácené částky při výstupu), retailový

---

⁴¹ §34 zák. č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

⁴² §272 zák. č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech

⁴³ Tomáš Nidetzky: Investoři své schopnosti často přeceňují - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka 2020 [cit. 02.03.2020]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/vlog-cnb/Tomas-Nidetzky-Investori-sve-schopnosti-casto-precenuji/

⁴⁴ Příloha č. 1

investor nevydělá během prvního roku ani na poplatky. Nutno podotknout, že fond byl založen teprve 1.4.2019, tzn. výnos není počítán z celého roku a také, že se jedná o produkt dlouhodobého investování, nicméně i při reálném výnosu okolo 8 % ročně má retailový investor co dělat, aby dosáhl výnosu ve výši inflace. Přes takovýto výnos, retailový investor nese některá shodná rizika, jako u z pohledu zákonodárce tzv. rizikovějších instrumentů, které mu nemohou být nabídnuty. Namátkou lze zmínit např. kurzové riziko, jelikož, dle dostupných informací, investuje zmíněný fond do nemovitostí v „různých státech“ světa. Dle mého názoru výše uvedené poplatky v poměru k reálnému výnosu odradí spoustu potenciálních retailových investorů (i těch, kteří jsou schopni přijmout vysokou míru rizika) od investování do instrumentů kapitálového trhu a místo investování, a tím potenciálního zhodnocení úspor, se tyto potenciální investoři zaměří spíše na okamžitou spotřebu, případně volné peněžní prostředky ponechají na běžném bankovním účtu (v lepším případě zvolí některý produkt „bez rizika“ jako např. termínované vklady apod.). Zda byl toto záměr zákonodárce lze pouze spekulovat. Dalším problémem, na který jsem v souvislosti s ustanoveními, na něž je výše odkazováno, narazil je, že se poměrně snadno dají „obejít“. Při snaze o otevření obchodního účtu u CFD brokera sídlícího ve Švýcarsku mi bylo sděleno, že mi nemohou otevřít obchodní účet s pákou 1:100, ale pouze 1:30, což vyplývá z práva EU, konkrétně z předpisu MiFID II a vyjádření ESMA k dané problematice. V praxi ovšem stačí vyplnit připravené prohlášení⁴⁵, že jsem si vědom rizik souvisejících s obchodováním na uvedeném trhu a prohlásit, že požaduji nebýt pod ochranou ESMA a účet byl úspěšně otevřen. Z uvedeného plyne myšlenka, že takto přísná regulace distribuce, která navíc nemůže efektivně postihnout poskytovatele z třetích zemí (oblast kapitálových trhů je jedna z nejvíce globalizovaných oblastí vůbec), vede spíše k prodražování služeb distributorů a snižování výnosů retailových investorů než k jejich ochraně.

Výše byli popsáni účastníci distribuce investičních instrumentů (organizátoři, distributoři a investoři). V souvislosti s distribucí investiční instrumentů je dobré dále zmínit regulaci nabízení investic. V právním řádu České republiky je tato regulace provedena např. v části deváté zákona o investičních společnostech a investičních

---

⁴⁵ Příloha č. 2

fondech nebo v části čtvrtou zákona o podnikání na kapitálovém trhu. V obou případech požaduje zákon splnit určité podmínky pro veřejné nabízení investičních instrumentů. Pro možnost veřejného nabízení dle zákona o investičních společnostech a investičních fondech je zejména nutné, aby byl fond zapsán na příslušném seznamu vedeném Českou národní bankou.⁴⁶ Pro veřejné nabízení investičních cenných papírů dle zákona o podnikání na kapitálovém trhu je zase nutností uveřejnit prospekt cenného papíru schválený Českou národní bankou.⁴⁷ Zajímavostí je pak to, že každý zákon chápe jinak pojem „veřejná nabídka“. Zatímco zákon o investičních společnostech a investičních fondech uvádí jako hranici pro nabízení investic jinak než veřejně 20 osob⁴⁸, zákon o podnikání na kapitálovém trhu pouze obsahuje bez dalšího pojem „širší okruh osob“. K hranici, kdy se již nabídka považuje za veřejnou se tak dostaneme pouze přes sdělení České národní banky, která stanovuje hranici 150 osob.⁴⁹ Obecně by se dalo říci, že regulace nabízení investic se děje skrze informační povinnost distributorů vůči investorům, čímž se dostávám k další kapitole, a to k regulaci informační povinnosti.

3.3 Regulace informační povinnosti

Informační povinnost poskytovatelů služeb na kapitálovém trhu dle zákona o podnikání na kapitálovém trhu dělíme na:

- a) informační povinnost vůči orgánu dohledu;
- b) informační povinnost vůči potencionálnímu/stávajícímu zákazníkovi.

Účelem informační povinnosti uvedené v bodě a) je umožnění výkonu dohledu České národní banky, a tím zajištění stability finančního sektoru a ochrany investora. Účelem povinnosti uvedené v bodě b) je zajistit zákazníkovi či potencionálnímu zákazníkovi dostatek informací pro učinění kvalifikovaného rozhodnutí. Dále se budu zabývat pouze informační povinností vůči zákazníkovi, jelikož ta se dotýká bezprostředně klienta poskytovatele služeb na kapitálovém trhu.

---

⁴⁶ § 295a odst. 1 zák. č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech

⁴⁷ § 35 odst. 1 zák. č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

⁴⁸ § 295a odst. 2 zák. č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech

⁴⁹ Česká národní banka [online] Okruh osob jako znak veřejné nabídky pro účely povinnosti sestavit prospekt [cit. 19.02.2020]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/casto-kladene-dotazy/.galleries/stanoviska_a_odpovedi/pdf/sirsi_okruh_osob.pdf

Úprava informační povinnosti v souvislosti s poskytováním investičních služeb vůči zákazníkovi je obsažena zejména v oddíle pátém zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Informační povinnost vůči zákazníkovi rozdělujeme mimo jiné také na:

- a) obecnou;
- b) specifickou.

Obecná je taková povinnost, kterou musí poskytovatel služeb na kapitálovém trhu splnit při jakémkoliv jednání se zákazníkem stávajícím i potencionálním (tzn. např. v propagačním sdělení). Specifickou informační povinností rozumíme situaci, v níž např. zákon o podnikání na kapitálovém trhu uloží povinnost poskytovateli služeb na kapitálovém trhu informaci podat.

Dle § 15 odst. 1 zákona o podnikání na kapitálovém trhu musí obchodník s cennými papíry jednat s odbornou péčí. Pojem odborná péče je dále vyložen tak, že obchodník s cennými papíry jedná kvalifikovaně, čestně a spravedlivě a v nejlepším zájmu zákazníků, zejména plní povinnosti stanovené v oddílu pátém zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Tato obecná zásada, která je základem pro jednání obchodníka s cennými papíry se zákazníky, se použije jistě vždy tam, kde bude shledáno specifické nepatřičné jednání a právní normy budou na toto jednání krátké. Plněním povinností uvedených v oddíle pátém se rozumí také plnění informační povinnosti, a tím pádem můžeme informační povinnost vůči zákazníkovi zařadit jako jednu z podmnožin pojmu odborná péče. Další obecná zásada je uvedena v § 15a zákona o podnikání na kapitálovém trhu, který stanovuje, že při komunikaci se zákazníkem, nesmí obchodník s cennými papíry používat nejasné, nepravdivé, zavádějící nebo klamavé informace. Vztahuje se na jakoukoli interakci mezi obchodníkem s cennými papíry a zákazníkem, tzn. telefonický rozhovor, osobní jednání, propagační sdělení (které musí navíc být označeno jako propagační sdělení) atp. Přestože výklad těchto obecných ustanovení nepůsobí žádné větší problémy, najdou se i případy, kdy je Česká národní banka nucena uložit pokutu pro porušení těchto ustanovení. Příkladem je rozhodnutí ze dne 26.06.2019, sp. zn. Sp/2017/106/573, v němž Česká národní banka uděluje pokutu ve výši 5 000 000,- Kč společnosti BH Securities a.s., mimo jiné právě za porušení § 15a odst. 1 zákona o podnikání na

kapitálovém trhu⁵⁰. Ještě více rozhodnutí vydaných Českou národní bankou se dle mého zjištění týkalo porušení ustanovení následujících, a to konkrétních informací, které musí být zákazníkovi sděleny v dostatečném předstihu před poskytnutím investiční služby.⁵¹

Konkrétní informace, které musí být zákazníkovi sděleny obsahují § 15d - § 15g zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Jsou mezi nimi informace např. o své osobě, investičních službách, které obchodník s cennými papíry poskytuje, investičních nástrojích, kterých se má služba týkat, převodních místech atd. Přestože v této pasáži hovoří zákon o podnikání na kapitálovém trhu poměrně jasně, stávají se případy, kdy obchodník s cennými papíry nedostatečně informuje zákazníky, případně ne ve stanovené lhůtě, a Česká národní banka uděluje pokuty. Dokonce dle rozhodnutí České národní banky ze dne 23. 11. 2018, sp. zn. Sp/2018/138761/570, se investiční zprostředkovatel neobtěžoval ve 29 případech sdělovat údaje o své osobě.⁵² Jako druhý častý příklad porušení povinností uvedených v § 15d je možné zmínit rozhodnutí ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. Sp/2016/190/573, v němž Česká národní banka ukládá pokutu mimo jiné za to, že společnost zákazníkům neposkytla informace o kompletní ceně investičních služeb včetně všech poplatků.⁵³ Největší problém v oblasti informační povinnosti obchodníka s cennými papíry vůči zákazníkovi v praxi, dle mého názoru, způsobuje část zákona o podnikání na kapitálovém trhu označená jako „vyžadování informací od zákazníka“.

Tato část souvisí s již zmíněnou kategorizací klienta, které jsem se věnoval výše. V praxi to znamená, že obchodník s cennými papíry musí u každého neprofesionálního zákazníka udělat tzv. test přiměřenosti a test vhodnosti. Obchodník s cennými papíry zákazníkovi tedy zašle investiční dotazník (zpravidla koncipovaný tak, že jsou součástí oba testy), v němž požaduje sdělit informace minimálně o odborných znalostech v oblasti investic, zkušenost s investicemi, finančním zázemí, včetně schopnosti nést

---

⁵⁰ Dostupné z: http://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/prilohy/S-Sp-2017_00106_CNB_573.pdf

⁵¹ § 15d odst. 1 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

⁵² Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/prilohy/S-Sp-2018_00377_CNB_573.pdf

⁵³ Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/prilohy/S-Sp-2016_00190_CNB_573.pdf

ztráty, investičních cílech, včetně tolerance k riziku.⁵⁴ Jeden z problémů s investičním dotazníkem, tedy ověření pravdivosti údajů v něm uvedených, byl již zmíněn v části zabývající se distribucí investičních instrumentů. Pro doplnění uvádím odkaz na kvalifikované odpovědi České národní banky, v nichž sama Česká národní banka přiznává, že si je nelze spolehlivě ověřit.⁵⁵ Další problém s investičním dotazníkem vidím zejména v tom, že neexistuje žádný vzorový, který by byl vypracován buďto Českou národní bankou, nebo některým z evropských orgánů. Existují pouze metodické pokyny s názvem „Obecné pokyny k některým aspektům požadavků směrnice MiFID II ohledně vhodnosti“, v nichž jsou uvedeny některé nezbytné prvky, jako je rodinný stav, rodinná situace (např. novorozené dítě) apod., ale sestavení dotazníku ponechává plně v kompetenci investičních podniků. Jsou zde sice uvedeny některý další pokyny k sestavení tohoto dotazníku, které ale jsou dost neurčité a hodnocení toho, zda byly získány informace od zákazníků v dostatečné míře si musí investiční podniky obhájit před Českou národní bankou. Příkladem toho, že to není vůbec jednoduché a hodnocení toho, zda je dotazník sestaven v souladu s právními předpisy, může být relativně subjektivní, je rozhodnutí České národní banky ze dne 26. 07.2019, sp. zn. Sp/2017/362/573, v němž Česká národní banka vytýká, mimo jiné, Raiffeisenbank a.s. právě složení investičního dotazníku.⁵⁶ Navíc ukládá pokutu ve výši 4 mil. Kč, což je pokuta poměrně vysoká. K její výši je nutné uvést, že to nebyla jediná věc, která byla Raiffeisenbank vytýkána. Pokud ovšem ani tyto velké investiční společnosti, které mají velká právní oddělení, nejsou schopny sestavit investiční dotazník v souladu s právními předpisy, pak pro ty menší to zákonitě musí být problém ještě větší. Dle mého názoru by měl být zpracován některým z orgánů dohledu vzorový dotazník, který by si investiční společnosti dále mohly upravit podle toho, jakou službu budou zákazníkovi nabízet. Navíc pokud by takový dotazník existoval, nevyvolávalo by to zbytečně otázky, zda je hodnocení ze strany orgánu dohledu objektivní či nikoliv.

K prokázání, zda byl zákazník dostatečně informován a zda byly od zákazníka získány informace v dostatečném rozsahu, je nutné také archivovat záznamy o kontaktu

---

⁵⁴ Údaje dle § 15h zák. č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

⁵⁵ Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/casto-kladene-dotazy/.galleries/stanoviska_a_odpovedi/pdf/k_testu_vhodnosti_pri_poskytovani_investicnich_sluzeb.pdf

⁵⁶ Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/prilohy/S-Sp-2017_00362_CNB_573.pdf

zákazníka s investičním podnikem. Podle čl. 16 (7) směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2014/65/EU, který byl transponován do českého právního řádu prostřednictvím ustanovení § 17 zákona o podnikání na kapitálovém trhu, je nutné tyto záznamy uchovávat po dobu alespoň 5 let (Česká národní banka může v odůvodněných případech uložit obchodníkovi s cennými papíry uchovávat tyto záznamy až po dobu 7 let), a to i když tato komunikace nebo hovory k uzavření takových obchodů nebo poskytnutí služeb na pokyn zákazníků nevedou. V praxi to znamená zejména nahrávání hovorů se zákazníkem (na což musí být zákazník alespoň jednou upozorněn před telefonickým poskytnutím investiční služby⁵⁷), pořizování zápisů z jednání, elektronická komunikace, fax atd. Uchovávat záznamy rozhovorů pod dobu 5 let se zákazníkem, tím spíše potenciálním, se mi jeví jako doba příliš dlouhá. Opět to dle mého názoru povede ke zbytečným nákladům a v kombinaci s nutností zaznamenávat hovory, i když nedojde k poskytnutí investiční služby, budou tyto náklady nepřiměřené ochraně zákazníka/potenciálního zákazníka. Povinnost uchovávat záznamy komunikace se zákazníkem po dobu 3 let, která byla v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu v jeho původním znění, mi připadá z tohoto pohledu jako dostatečná. Dále bych navrhol konkrétnější vymezení hovorů, které mají být nahrávány a uchovávány. Zajímavou argumentaci proti uchovávání veškerých rozhovorů potenciálních zákazníků uvádí JUDr. Vladek Krátek ze společnosti Fincentrum ve svém názoru ohledně udělené pokuty právě za nezaznamenávání komunikace se zákazníkem. V rozhodnutí České národní banky ze dne 27. 11. 2017, sp. zn. Sp/2015/43/573 se dočteme *„Pokud však není v té době předem objektivně vyloučeno budoucí poskytnutí investiční služby, komunikace týkající se sjednání termínu schůzky a zjištění konkrétních údajů o zákazníkovi již je jednoznačně pracovní komunikací, která může vyústit v poskytnutí investiční služby.“* Podle tohoto výkladu pak dochází k absurdní situaci. Dle jeho názoru totiž běží lhůta pro uchování záznamů komunikace se zákazníkem od uzavření smlouvy. Doslova říká: *„Docházíme k paradoxnímu závěru, kdy pokud touto logikou budu nahrávat všechny potenciální zákazníky, kde nemohu vyloučit, že dojde v budoucnu k poskytnutí investiční služby, ale k té nakonec nedojde, protože to nemohu nikdy předem předjímat, tak co bych měl s těmi nahrávkami dělat? Archivovat je na věky, protože budu čekat, jestli si klient někdy nekoupí investiční*

---

⁵⁷ § 15a odst. 3 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

službu, a od té doby se mi rozběhne 5letá lhůta na archivaci? To je absurdní.“⁵⁸ Dále lze zmínit například rozhodnutí ze dne 11. 02. 2020, sp. zn. Sp/2019/82/573, v němž Česká národní banka trestá Komerční banku za porušení povinnosti uchovávat záznamy komunikace s klientem, přičemž v odůvodnění se mimo jiné dočteme, že pracovníci investičního bankovníctví a privátního bankovníctví byli vybaveni nahrávanou pevnou linkou a nenahrávaným mobilním telefonem.⁵⁹ Neznamená to tedy nutně, že by komunikace nebyla zaznamenávána, pouze existenci možnosti, že komunikace zaznamenána nebyla. Skutečnost, že docházelo ke komunikaci se zákazníkem z linky, která nebyla nahrávána, podle České národní banky dokládá výpis ze CRM Komerční banky, v němž jsou uloženy záznamy z jednání (zřejmě se zmínkou o telefonním hovoru). Tento výpis ovšem obsahuje pouze 5 záznamů z jednání. Pokuta byla uložena ve výši 2 000 000,- Kč s odůvodněním, že maximální sankce za tento přestupek je až 150 000 000,- Kč nebo 10 % ročního obrátu a je tak ukládána na spodní hranici sazby. Situace, kdy Česká národní banka rozdává milionové pokuty pouze za možnost porušení předpisů, případně za prokázané porušení v rozsahu 5 zákazníků, dle mého názoru není žádoucí a nebyla smyslem zákonných ustanovení. Jejich smyslem je bezpochyby umožnění kontroly ze strany dohledového orgánu, a tím v konečném důsledku ochrana investora, což by určitě lépe v těchto případech zajistilo některé jiné nápravné opatření. Dle mého názoru neuchování některého ze záznamů neznamená automatické znemožnění kontroly ze strany dohledového orgánu a tento orgán by to při svém rozhodování měl při stanovování sankce více zvážit.

Výše byla popsána informační povinnost, kterou bychom mohli nazvat jako předmluvní, a také zákonné požadavky na uchovávání dokumentů týkajících se komunikace obchodníka s cennými papíry se zákazníkem.

Nyní bych zmínil informační povinnost, kterou bychom mohli nazvat jako „smluvní“, a to informační povinnost obchodníka s cennými papíry vůči zákazníkovi týkající se provádění pokynů. Obchodník s cennými papíry zejména musí zavést

---

⁵⁸ Vladek Krámek: Máme odlišný názor od Česká národní banka. Zvažuj | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 06.03.2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/vladek-kramek-mame-odlisny-nazor-od-cnb-zvazujeme-podani-spravni-zaloby-107441.html>

⁵⁹ Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/prilohy/S-Sp-2019_00082_CNB_573.pdf

organizační uspořádání a pravidla pro provádění pokynů. O tomto musí informovat zákazníka.⁶⁰ Pokud dojde ke změně organizačního uspořádání nebo pravidel pro provádění pokynů, musí obchodník s cennými papíry opět informovat zákazníka. Dále je obchodník s cennými papíry povinen informovat zákazníka o tom, na kterém převodním místě byl jeho pokyn proveden, a to bez zbytečného odkladu po jeho provedení. Tato část zákona o podnikání na kapitálovém trhu prošla rozsáhlejší novelizací účinnou od 3. 1. 2018, a proto zatím ještě není žádné rozhodnutí ohledně porušení zmiňovaného § 15r uvedeného zákona. Je třeba zjištění, zda dodržování pravidel uvedených v této části činí obchodníkům s cennými papíry problémy, bude nutné počkat na skončení zahájených řízení.

Kapitolu o informační povinnosti zakončím zmínkou o náležitostech smluv, týkajících se finančních služeb. Povinné náležitosti konkrétní smlouvy budou záležet na typu poskytované finanční služby. Co je však společné všem typům smluv a mohli bychom to nazvat jako „obecné náležitosti“, je požadavek na srozumitelnost, nezavádějící a úplné informace a transparentnost nákladovosti finančních produktů, což vychází z obecné informační povinnosti obchodníka s cennými papíry vůči zákazníkovi. Speciální úpravu je možné pozorovat například u smluv o finančních službách uzavíraných na dálku, kdy pravidla pro uzavírání těchto smluv upravuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve svých § 1841 až 1851. Tato ustanovení se použijí pouze pokud je smlouva o finanční službě uzavřena výhradně pomocí prostředků komunikace na dálku, které jsou specifikovány v § 1820 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Informační povinnost splní poskytovatel finanční služby svým aktivním jednáním, které je učiněno ve stanovený okamžik, tedy „v dostatečném předstihu před uzavřením smlouvy nebo před tím, než spotřebitel učiní závaznou nabídku“. Smyslem tohoto ustanovení je „zajistit svobodné rozhodnutí spotřebitele s plnou znalostí věcí.“⁶¹ Pouhé zveřejnění informací např. na webu poskytovatele finanční služby není dostačující. Výjimku tvoří pouze § 1845 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který stanoví, že pokud byla smlouva uzavřena na žádost spotřebitele s použitím takových prostředků komunikace na dálku, které neumožňují sdělit smluvní

---

⁶⁰ § 15r zák. č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

⁶¹ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s.

podmínky a další údaje v souladu s § 1843, splní poskytovatel finanční služby tuto povinnost okamžitě po uzavření smlouvy. Neznamená to tedy úplné zproštění jeho informační povinnosti, nýbrž pouze to, že ji může splnit později, a to okamžitě po uzavření smlouvy. Povinným obsahem informační povinností jsou zejména:

- a) identifikační údaje poskytovatele finanční služby, popřípadě telefonní číslo nebo adresa pro doručování elektronické pošty, popř. jiný kontaktní údaj;
- b) označení nabízené finanční služby a popis jejích hlavních vlastností;
- c) způsob platby a způsob plnění ze strany poskytovatele a náklady na prostředky komunikace na dálku, pokud se liší od základní sazby;
- d) v případě, že se jedná o smlouvu, jejímž předmětem je opakované plnění, nejkratší dobu, po kterou bude smlouva strany zavazovat;
- e) hlavní předmět svého podnikání;
- f) název a sídlo orgánu odpovědného za výkon dohledu nebo státního dozoru nad činností podnikatele, jde-li o podnikání na základě povolení;
- g) celkovou cenu poskytované služby včetně všech poplatků, jakož i daní placených prostřednictvím podnikatele a jiných souvisejících nákladů, a nelze-li přesnou celkovou cenu určit předem, pak veškeré údaje o způsobu výpočtu konečné ceny umožňující spotřebiteli si tuto cenu ověřit;
- h) údaje o dalších daních nebo nákladech, které se prostřednictvím podnikatele nehradí nebo které podnikatel nevybírá;
- ch) možná rizika mimo kontrolu podnikatele spojená s poskytovanou finanční službou včetně případného upozornění, že minulé výnosy nezaručují výnosy budoucí;
- i) praktické pokyny pro uplatnění práva odstoupit od smlouvy včetně adresy místa, na které má být oznámení o odstoupení od smlouvy zasláno;
- j) poučení o právu každé ze stran ukončit předčasně nebo jednostranně závazek ze smlouvy na základě smluvních podmínek včetně poučení o případných sankcích;
- k) označení členského státu nebo členských států Evropské unie, jejichž právní předpisy bere podnikatel za základ pro vytvoření vztahů se spotřebitelem před uzavřením smlouvy;

- l) údaj o smluvní doložce o rozhodném právu a o příslušnosti soudu v případě sporu ze smlouvy;
- m) údaj o jazyku nebo jazycích, ve kterých bude podnikatel se spotřebitelem jednat za trvání závazku a ve kterých poskytne spotřebiteli smluvní podmínky a další údaje;
- n) údaj o existenci, způsobu a podmínkách mimosoudního vyřizování stížností spotřebitelů včetně údaje, zda se lze obrátit se stížností na orgán dohledu nebo státního dozoru;
- o) údaj o existenci garančního fondu.⁶²

Největším rozdílem oproti ostatním typům smluv je, že od smluv uzavíraných na dálku je možné ve lhůtě 14 dnů odstoupit.

Toto pravidlo má však 2 výjimky, a to kdy:

- a) cena finančních služeb, které jsou předmětem smlouvy, závisí na pohybech cen na finančních trzích, které podnikatel nemůže ovlivnit, jako jsou služby k devizovým hodnotám a investičním nástrojům
- b) se jedná o smlouvu o cestovním pojištění nebo o pojištění zavazadel nebo o podobném krátkodobém pojištění s pojistnou dobou kratší než jeden měsíc.

Typů smluv uzavíraných mezi poskytovateli služeb na finančním trhu a jejich zákazníky je velké množství, proto jsem vybral a popsal typ, který je navíc upraven mimo hlavní zákony v oblasti finančního trhu.

Výše byla popsána, dle mého názoru, nejvíce viditelná a stěžejní část ochrany klienta na finančním trhu. Cílem regulace informační povinnosti poskytovatelů služeb na finančním trhu vůči zákazníkovi (i tomu potencionálnímu) je zařídit, aby zákazník dostal všechny potřebné informace k učinění jeho vlastních ekonomických (i těch neuvážených) rozhodnutí. V některých případech si myslím, že by přístup orgánu dohledu nemusel být poháněn, řekl bych, až úzkostlivou snahou chránit spotřebitele (udělování pokut za existenci možnosti porušení právních předpisů v oblasti uchovávání záznamů hovorů se zákazníky). Dále by bylo dobré vypracovat nějaký vzorový

---

⁶² Smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka 2020 [cit. 11.03.2020]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financi-trh/ochrana-spotrebitele/ochrana-spotrebitele/smlouvy-na-dalku/index.html>

investiční dotazník orgánem dohledu, který by zkonkretizoval potřebnou úpravu v oblasti získávání informací od zákazníka a nemuselo by docházet ke zbytečným pochybnostem, jež jsou způsobeny až příliš obecnou úpravou. Obsah povinně sdělovaných informací se jistě bude měnit s množstvím investičních nástrojů nabízených klientům a je otázkou, jak pružně dokáže reagovat jednak evropský orgán dohledu (např. ESMA), jednak národní orgán dohledu (Česká národní banka) a též zákonodárce.

3.4 Stanovení sankcí za porušení zákona

Regulace uvedená v předchozích kapitolách by nebyla účinná mimo jiné bez stanovení příslušných sankcí. Podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu, je možné udělit pokutu pouze za přestupky taxativně vyjmenované v hlavě III, kdežto jiná opatření lze udělit i za porušení jiných ustanovení zákona. Sankčními opatřeními se dle uvedeného zákona rozumí:

- a) Opatření k nápravě;
- b) Nucená správa;
- c) Změna rozsahu povolení;
- d) Odnětí povolení nebo souhlasu a zrušení registrace;
- e) Pokuta.

Splnění opatření k nápravě může být vynucováno dle § 136b donucovací pokutou, která může být ukládána i opakovaně až do celkové výše 20 000 000.- Kč.⁶³

Podmínky, za nichž může Česká národní banka zavést nucenou správu, nejsou překvapivě tak striktní, jak by odpovídalo závažnosti sankce (jednorázové i nezávažné porušení povinnosti podle rozhodnutí České národní banky). Zákon o podnikání na kapitálovém trhu zná dva důvody zavedení nucené správy, a to:

- a) opakované nebo závažné porušení zákona o podnikání na kapitálovém trhu nebo nařízení EU na finančním trhu nebo jakékoliv i jednorázové a nezávažné porušení povinnosti podle rozhodnutí České národní banky;
- b) jsou ohroženy zájmy osob, kterým tato osoba poskytuje své služby, a hrozí nebezpečí z prodlení.

---

⁶³ Stav k 15. 03. 2020.

Ačkoliv tedy zákon uvádí podmínky nucené správy alternativně, domníváme se, že v praxi by měly být uplatněny vždy obě podmínky současně, jinak bude Česká národní banka jen obtížně dokládat účelnost nucené správy.⁶⁴ Kromě zřejmě nejznámějšího případu zavedení nucené správy Investiční a poštovní banky, která však proběhla ještě před účinností zákona o podnikání na kapitálovém trhu (nucená správa byla zavedena dne 16.06.2000), a o které bylo rozhodnuto na základě zákona o bankách, se mi podařilo dohledat pouze jeden případ rozhodnutí o nucené správě, a to rozhodnutí České národní banky ze dne 28.05.2015, sp. zn. Sp/2015/178/573, v němž Česká národní banka zavádí nucenou správu ve společnosti PROVENTUS Finance, a.s. Nucená správa byla zavedena dle § 138 odst. 1 písm. a) a b) zákona o podnikání na kapitálovém trhu, což odpovídá premise vyjádřené v komentáři k danému ustanovení. Vzhledem k počtu případů zavedení nucené správy, je možné konstatovat, že tento institut je využíván pouze v ojedinělých případech a je nejméně využívaným typem sankce. Je to zřejmě i kvůli tomu, že fakticky bude tato situace znamenat i změnu podmínek, za nichž bylo povolení uděleno, což je důvodem odnětí licence podle § 145 odst. 2 písm. e) zákona o podnikání na kapitálovém trhu (ztráta důvěryhodnosti aj.)⁶⁵. Sankce ve formě odnětí povolení nebo souhlasu a zrušení registrace je v právním prostředí České republiky očekávatelnějším typem sankce.

Změna rozsahu povolení (rozuměj omezení povolení) přichází v úvahu, pokud jsou splněny alternativně dvě podmínky, a to:

- a) závažné nebo opakované porušení povinnosti stanovené tímto zákonem nebo přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo porušení podmínky či povinnosti stanovené ve vykonatelném rozhodnutí vydaném podle tohoto zákona;
- b) závažné nebo opakované nedodržování předpokladů, za kterých bylo povolení uděleno.⁶⁶

---

⁶⁴ *Husták, Z., Šovar, J., Franěk, M., Smutný, A., Cetlová, K., Doležalová, D., Zákon o podnikání na kapitálovém trhu. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1029 s.*

⁶⁵ *Husták, Z., Šovar, J., Franěk, M., Smutný, A., Cetlová, K., Doležalová, D., Zákon o podnikání na kapitálovém trhu. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1029 s.*

⁶⁶ § 144 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

Překvapivé na tomto ustanovení je zejména to, že není příliš provázáno s ustanoveními o odnětí povolení, přestože se v podstatě jedná o stejný institut. Podmínky pro odnětí povolení jsou v některých případech velmi odlišné, např. důvodem pro odnětí, ale nikoli omezení povolení je nevykonávání činnosti po určitou dobu. Z rozhodnutí České národní banky lze vyčíst, že postupuje výhradně podle odstavce 2 ustanovení o změně rozsahu povolení. To znamená, že rozsah povolení není měněn jako sankce, nýbrž výhradně na žádost. Technicky se to děje tak, že staré rozhodnutí o povolení zruší novým, v němž uvede nový rozsah povolených činností. Namátkou lze zmínit např. rozhodnutí České národní banky ze dne 21. 12. 2018, sp. zn. Sp/2016/00398/CNB/571, v němž žádala společnost Roklen360, a.s. o změnu rozsahu povolení obchodníka s cennými papíry. Jelikož Česká národní banka zpravidla vyhoví žádosti v plném rozsahu, není v rozhodnutích odůvodněná.⁶⁷ Z rozhodnutí České národní banky, sp. zn. Sp-2017/00602/CNB/571, v němž se rozhoduje o změně rozsahu povolení k činnosti investiční společnosti, můžeme dovodit, že úprava změny povolení na žádost v jiných zákonech týkajících se finančního trhu (v tomto případě zákona o investičních společnostech a investičních fondech) je obdobná té, jež je uvedena v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu.

Odnětí povolení nebo souhlasu a zrušení registrace, tedy sankce absolutní, je upraveno v § 145 zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Teoreticky tuto sankci můžeme rozdělit ještě na dva okruhy, a to na okruhy případů, kdy Česká národní banka tuto sankci uložit musí a na okruhy případů, kdy sankci uložit může, tedy kdy může užít správního uvážení. Česká národní banka povolení odejme v případě, že:

- a) je autoritativně zjištěn úpadek;
- b) soud nebo správní úřad zakáže činnost osobě o jejíž povolení se jedná nebo;
- c) osoba o odejmutí sama požádá.

Pro správní uvážení má prostor v případě, že:

- a) osoba, které bylo uděleno, nezačala do 12 měsíců od udělení povolení vykonávat povolenou činnost;
- b) osoba, které bylo uděleno, nevykonává déle než 6 měsíců činnost, ke které bylo uděleno povolení;

---

⁶⁷ Srov. také např. rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp-2018/00348/CNB/571, žádost o změnu rozsahu povolení k činnosti investičního zprostředkovatele NN Finance, s.r.o.

- c) povolení bylo uděleno na základě nepravdivých, zavádějících nebo neúplných údajů;
- d) osoba, které bylo uděleno, opakovaně nebo závažně porušila povinnost stanovenou tímto zákonem nebo přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo porušila podmínku nebo povinnost stanovenou ve vykonatelném rozhodnutí vydaném podle tohoto zákona;
- e) došlo ke změně skutečností, na jejichž základě bylo povolení uděleno;
- f) dalším trváním nucené správy nelze dosáhnout jejího účelu.⁶⁸

Zákon sice přiznává České národní bance prostor pro správní uvážení, nicméně pro nevyužití možnosti povolení odejmout při splnění zákonných podmínek pro odnětí musí mít pádné důvody, jinak by nešlo o využití, ale o zneužití správního uvážení. Dobrým důvodem pro nevyužití pravomoci odejmout povolení může být např. skutečnost, že osoba, jíž bylo uděleno povolení, sice nevykonávala prvních 12 měsíců činnost, ale Česká národní banka to zjistila až následně v době, kdy už tato osoba řádně podnikala.⁶⁹ Rozhodnutí o odejmutí licence je i dle počtu autoritativně odejmutých licencí prostředkem až ultima ratio. Poslední rozhodnutí o odejmutí licence, které dle statistik České národní banky bylo vydáno, je příkaz České národní banky ze dne 11. 01. 2018, sp. zn. Sp/2017/372/573, v němž zrušuje zápis v registru investičních zprostředkovatelů z důvodu, že společnost nevykonává déle než 6 měsíců činnost, pro kterou byla registrována. Společnost nicméně již v roce 2016 sama požádala o zúžení předmětu podnikání a rozhodla o zrušení společnosti s likvidací. Bylo tedy nade vší pochybnost jasné, že společnost ani neplánuje dále podnikat jako investiční zprostředkovatel a Česká národní banka neměla jinou možnost než využít pravomoci svěřené jí zákonem, uvedené v § 145 odst. 8 písm. b) zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Znamějším případem, kdy se společnost odejmutí licence bránila, je odejmutí bankovní licence ERB bank, a.s. Při odnímání bankovní licence se ovšem postupuje podle zákona o bankách, nikoliv podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Tato bankovní licence byla odejmuta rozhodnutím České národní banky ze dne 16. 8. 2016, sp. zn. Sp/2016/40/573. Nejvyšší správní soud toto rozhodnutí potvrdil

---

⁶⁸ § 145 odst. 2 zák. č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

⁶⁹ *Husták, Z., Šovar, J., Franěk, M., Smutný, A., Cetlová, K., Doležalová, D.*, Zákon o podnikání na kapitálovém trhu. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1029 s.

s konečnou platností v lednu 2019 rozsudkem sp. zn. 7 Afs 288/2018. Bankovní licence byla odejmuta zejména z důvodu porušování ustanovení o maximální výši expozice vůči jednomu klientovi, což jsou ustanovení, jejichž dodržování je důsledně kontrolováno. U této společnosti bylo překročení limitu až zarážející (limit je 25 % použitelného kapitálu a společnost držela vůči jednomu klientovi 321 % použitelného kapitálu). Rozhodnutí je navíc velmi detailně odůvodněné (samotné má cca 120 stran). Soudní řízení tedy trvalo celkem 2 a půl roku a mezitím (v roce 2017) byly vyplaceny i náhrady za vklady z garančního fondu. Zvrácení rozhodnutí o odejmutí bankovní licence by mělo téměř jistě pouze formu zadostiučinění a společnost by získala možnost žádat náhradu škody po České národní bance, která dle § 6 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, jedná za stát. Z uvedeného případu se dá usuzovat, že soudní obrana proti odebrání licence sice možná je, nicméně pokračování podnikatelské činnosti banky v případě úspěchu ve správním soudnictví je vysoce nepravděpodobné (případ proběhl i v médiích a důvěra klientů v takovém případě by se získávala zpět velmi těžko). Pro lepší představu o četnosti využití institutu odebrání bankovní licence uvádím, že v případě ERB bank, a.s. šlo o první „pád“ banky od roku 2003, kdy byla odebrána licence Union bance.

Posledním a zdaleka nejvíce využívaným sankčním opatřením je pokuta. Jak je již zmíněno výše, lze ji udělit pouze za taxativně vyjmenované přestupky uvedené v Hlavě III zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Tato část byla novelizována s účinností od 3. 1. 2018. Došlo k nahrazení pojmu „správní delikt“ pojmem „přestupek“. Ohledně otázky výše pokut, která je na poměry českého právního řádu dost vysoká (např. v § 161 odst. 6 je stanovena částka 550 000 000 Kč, resp. 20 mil. EUR pro centrálního depozitáře za porušení CSDR), se zákonodárce odvolává na komunitární právo, které nařizuje takto vysoké pokuty. Dále v důvodové zprávě dodává, že: *„při stanovení výše konkrétních pokut je Česká národní banka povinna zohlednit nejen požadavky vyplývající z ustálené judikatury, které jednoznačně vedou k závěru, že výše pokuty nesmí být likvidační, ale Česká národní banka je povinna rovněž zohlednit kritéria stanovená jednotně pro celý právní řád v zákoně č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, (ukládající povinnost přihlédnout*

*polehčujícím a přitěžujícím okolnostem).*⁷⁰ Česká národní banka by tedy měla pokutu uložit ve výši odpovídající poměrům a finanční situaci subjektů v České republice. Postup České národní banky při stanovování konkrétní výše pokuty je možné nejlépe ilustrovat na dvou jejích již zmíněných rozhodnutích, a to rozhodnutí sp. zn. Sp/2015/43/573 a sp. zn. Sp/2019/82/573. V obou rozhodnutích Česká národní banka při stanovování výše pokuty vychází z absorpční zásady, ze které ve smyslu § 41 přestupkového zákona vyplývá, že správní orgán ukládá účastníkovi řízení sankci za přestupek nejpřísněji trestný a v případě, že zákon stanoví pro sbíhající se přestupky shodné rozpětí sankcí, potom ukládá sankci za přestupek nejzávažnější. V obou případech byla nejvyšší sankce za přestupek spočívající v neuchování dokumentů nebo záznamů (v prvním případě byla maximální výše sankce 20 000 000,- Kč – přestupek byl posuzován podle znění účinného do 02. 01. 2018; ve druhém případě je maximální výše sankce dokonce 150 000 000,- Kč – posuzováno dle zákona účinného od 03. 01. 2018). Taktéž v obou případech Česká národní banka uvádí, že výše uložené pokuty je při dolní hranici. Vzhledem k vypořádání se s námitkami účastníků řízení (všechny byly vyhodnoceny jako nedůvodné, vyjma zpřesnění dvou skutků v případě společnosti Fincentrum – pokuta byla snížena z původních 2 000 000,- Kč na 1 800 000,- Kč) a užívanému extenzivnímu výkladu ustanovení o uchování komunikace se zákazníkem a majetkovým poměrům účastníků to téměř vypadá, že Česká národní banka volí takový postup při stanovení výše pokuty, aby se vyhnula případným obranným prostředkům účastníků řízení. To je nicméně pouze spekulace. Faktem zůstává, že Česká národní banka dodržela postup předpokládaný ve výše uvedené důvodové zprávě. Na závěr této kapitoly (a pro zajímavost) uvádím pár čísel z dohledové statistiky České národní banky – za rok 2018 udělila pokuty v celkové výši obchodníkům s cennými papíry 3 000 000,- Kč; úvěrovým institucím 3 300 000,- Kč a investičním společnostem a investičním fondům 5 300 000,- Kč. Příjem ze zaplacených pokut za přestupky uvedené v hlavě III je příjmem Garančního fondu.⁷¹

---

⁷⁰ Viz. Důvodová zpráva k zákonu č. 204/2017 Sb., změna zákona o podnikání na kapitálovém trhu a dalších zákonů

⁷¹ § 192 odst. 2 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

4. Garanční a záruční systémy

Garanční fondy slouží k částečnému odškodňování zákazníků nefunkčních finančních domů. V současné době existují:

- a) Garanční fond obchodníků s cennými papíry;
- b) Garanční systém finančního trhu.

V rámci Garančního systému finančního trhu fungují dva fondy, a to:

- a) Fond pojištění vkladů;
- b) Fond pro řešení krize.

Garanční systém finančního trhu byl zřízen zákonem č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu v důsledku přijatých změn v systému ochrany vkladů na evropské úrovni.⁷² Fond pojištění vkladů se pouze přetransformoval, vytvořen byl již zákonem 156/1994 Sb. Naproti tomu Fond pro řešení krize je zcela nový. Směrnice vychází ze snahy zabránit opakování krize okolo roku 2008. Do přijetí směrnice totiž sloužila k odvrácení či řešení úpadku veřejná podpora, označovaná jako „bail-out“, která vychází z přesvědčení, že některé úvěrové instituce jsou jednoduše „příliš velké na to, aby zkrachovaly“ (too-big-to-fail). Tato veřejná podpora má oporu v čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie. Přijetím směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU došlo ke změně přístupu a náklady na řešení problémů úvěrových institucí by měli namísto veřejných rozpočtů (a tedy daňových poplatníků) nést především jejich akcionáři a věřitelé, což je označováno jako „bail-in“. K tomu byl zřízen právě Garanční systém finančního trhu, do nějž úvěrové instituce zasílají příspěvek ve výši individuálně stanovené Českou národní bankou. Zapotřebí je ovšem výslovně zdůraznit, že cílem směrnice není znemožnění, resp. zákaz poskytnutí veřejné podpory – *bail-out* selhávající bance, ale to, aby stát měl reálnou možnost nezasáhnout, a tedy veřejnou podporu (*bail-out*) neposkytnout.⁷³ Česká národní banka o výši příspěvků rozhoduje ve správním řízení a závisí na řadě faktorů. Cílem Garančního systému finančního trhu je zavedení jednotného a komplexnějšího

---

⁷² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků

⁷³ OR 11-12/2017 s. 313. ISSN 1803-6554

mechanismu ochrany vkladatelů bank, stavebních spořitelien a družstevních záložen a silnější podpory stability na finančním trhu.⁷⁴

Jak již bylo uvedeno výše, Fond pojištění vkladů slouží k výplatě náhrady vkladů klientům úvěrových institucí (banky, stavební spořitelny a družstevní záložny se sídlem v České republice a pobočky bank z jiných než členských zemí EU), o kterých Česká národní banka prohlásí, že nejsou schopny dostát svým závazkům, nebo soud vydá rozhodnutí o úpadku takové instituce. Výplata náhrady vkladů uvedených institucí je upravena v zákoně o bankách. Náhrada vkladů se vyplácí včetně úroků, všem fyzickým a právnickým osobám do výše stanoveného limitu (v současnosti 100 000 EUR). V případě určitých mimořádných vkladů a po určitou časově omezenou dobu je možné získat náhradu i za vklady nad uvedený limit (např. náhrada vkladů finančních prostředků z prodeje nemovité věci). Výplata náhrad musí být zahájena do 7 dnů od rozhodného dne, za který je považován den, kdy Garanční systém obdržel písemné oznámení České národní banky o neschopnosti finanční instituce dostát závazkům vůči oprávněným osobám za zákonných a smluvních podmínek, nebo den, kdy soud nebo zahraniční soud vydal rozhodnutí o úpadku nebo jiné rozhodnutí z důvodů přímo souvisejících s finanční situací finanční instituce, jehož důsledkem je pozastavení práva vkladatelů nakládat s vklady, na které se vztahuje pojištění. Náhrada vkladů v základní výši je vyplácena bez dalšího na pobočce banky, která byla pověřena výplatou náhrad. O výplatu v mimořádné výši musí žadatel požádat a doložit zákonem požadované dokumenty. Výplaty náhrad probíhají po dobu 3 let. Výše spravovaných finančních prostředků Fondem pojištění vkladů dosáhla požadované minimální výše, která je 0,8 %⁷⁵ krytých pohledávek z vkladů, již v roce 2015. Podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/49/EU byl čas vybrat finanční prostředky v požadované minimální výši až do 3. 7. 2024. Naposledy vyplácel Fond pojištění vkladů náhrady za vklady klientům již zmiňované ERB bank a.s. Výplata byla zahájena 20. 10. 2016 na pobočkách banky Česká spořitelna a.s.⁷⁶

---

⁷⁴ Zrůst Lukáš, *Soukromé Právo* (Wolters Kluwer), rok: 2018, číslo: 7, na straně 45. ISSN 2533-4239

⁷⁵ K 26. 09. 2019 činila výše finančních prostředků ve Fondu pojištění vkladů 33,2 mld. Kč, což je více než uváděných 0,8 %.

⁷⁶ *Garanční systém finančního trhu* [online] [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <https://www.garancnisystem.cz/oznameni-klientum-erb-bank-a-s-garancni-system-financniho-trhu->

Od svého vzniku Fond pojištění vkladů vyplatil náhrady za vklady ve výši cca. 42,1 mld. Kč.⁷⁷

Fond pro řešení krize představuje mechanismus financování řešení krize. Tento fond slouží k posílení stability finančního trhu a minimalizaci nákladů a škod, zejména pak k co nejvyšší eliminaci použití veřejných zdrojů. Finanční prostředky ve Fondu pro řešení krize by měli dosáhnout minimální výše 1 % z celkového objemu pojištěných vkladů, tj. cca 33 mld. Kč. Jelikož fond vznikl 1. 1. 2016, ještě nedošlo k žádnému použití finančních prostředků v něm alokovaných. Pro hodnocení naplňování cílů fondu budeme tedy muset počkat na první „krizi“, která přijde.

Garanční fond obchodníků s cennými papíry byl vytvořen na počátku roku 2001 novelou Zákona o cenných papírech, který byl nahrazen zákonem o podnikání na kapitálovém trhu, který obsahuje mimo jiné i úpravu právě Garančního fondu obchodníků s cennými papíry ve své Hlavě IX. Prostředky tohoto fondu lze použít k náhradě plynoucí z neschopnosti obchodníka s cennými papíry splnit své závazky spočívající ve vydání majetku zákazníků zákazníkům, z důvodu přímo souvisejícího s jeho finanční situací. Dále k splátkám úvěrů nebo návratné finanční výpomoci a na provoz činnosti Garančního fondu obchodníků s cennými papíry.⁷⁸ Na rozdíl od fondů Garančního systému finančního trhu, do Garančního fondu obchodníků s cennými papíry se přispívá paušální částkou, a to ve výši 2 % z objemu výnosů z poplatků a provizí za poskytnuté investiční služby za poslední kalendářní rok.⁷⁹ Rozdíl oproti Garančnímu systému finančního trhu je také v tom, že pro výplatu z Garančního fondu obchodníků s cennými papíry je třeba požádat a vyplácí se náhrady ve výši 90 % majetku zákazníka, nejvýše však 20 000 EUR. Limit je tedy výrazně nižší a zákazník musí počítat také se spoluúčastí. Na druhou stranu (a to je zřejmě důvodem výrazně nižšího limitu) obchodníci s cennými papíry nesmějí využívat klientské prostředky k vlastnímu obchodování a jejich majetek je oddělen od majetku klientů. Náhrada se týká pouze majetku zákazníka, který není možné vydat, nejedná se tedy o celý majetek

---

zahaji-vyplatu-zakladnich-nahrad-pohledavek-z-vkladu-dne-20-rijna-2016-prostrednictvim-vybranych-pobocek-ceske-sporitelny-a-s-1/?pojistenivkladu#text

⁷⁷ O pojištění vkladů a jeho historii | Garanční systém finančního trhu. *Garanční systém finančního trhu* [online]. [cit. 15.03.2020] Dostupné z: <https://www.garancnisystem.cz/o-pojistenivkladu/>

⁷⁸ § 128 odst. 9 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

⁷⁹ § 129 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

zákazníka. Bohužel zjišťování složek majetku zákazníka, které není možné vydat, v praxi zabírá i několik let (vzhledem ke složitosti zjišťování). Příkladem těchto průtahů je např. případ obchodníka s cennými papíry KTP Quantum, který skončil v konkurzu dne 22. 03. 2002 a poslední tranše (výplata náhrad) probíhala od 20. 05. 2009 do 30. 09. 2009.⁸⁰ Dle výroční zprávy za rok 2018 byly ke konci příslušného roku ve fondu peněžní prostředky ve výši cca. 1 mld. Kč a hodnota majetku zákazníků spravovaného obchodníky s cennými papíry činila cca 4 448 mld. Kč. Poměr je tedy daleko nižší než 0,8 % u Fondu pojištění vkladů.

V této kapitole byly popsány všechny fondy určené jako zajištění klientů pro případ nejhorší, tedy krach instituce. Bezesporu jsou nutnou součástí ochrany klienta na finančním trhu. Pokud se ovšem podíváme na výši prostředků v garančních fondech, zjistíme, že by rozhodně nepostačovaly k výplatě všech náhrad v případě pádu nějaké větší instituce. Mimo vkladů (v širším smyslu) pojištěných ve fondech uvedených v této kapitole, existují vklady nepojištěné. Např. vklady u pojišťovny jsou nepojištěné. U pojišťovny mohou být vklady např. formou investičního životního pojištění. Jelikož je podílový fond, do něž se posílají finanční prostředky v případě investičního životního pojištění, ve vlastnictví pojišťovny, má klient v případě krachu pojišťovny pohledávku vůči pojišťovně a musí ji přihlásit do insolvenčního řízení. Argumentem by mohlo být, že riziko krachu pojišťovny v České republice je nízké až zanedbatelné. To je ale v případě větších bankovních domů také. Rozdílem nejspíše bude, že u pojišťovny nehrozí „run na pojišťovnu“ (překotné vybírání vkladů) a tak se tím zákonodárce nezabýval. Dalšími nepojištěnými vklady jsou vklady u penzijních fondů. Zejména v případě těchto dvou případů to není situace ideální, jelikož se jedná o investice na dlouhou dobu, a navíc jsou to státem podporované produkty (daňové úlevy, příspěvky státu). Proto, přestože riziko krachu pojišťovny a penzijní společnosti je skutečně velmi, velmi malé, by dle mého názoru měl zákonodárce zvážit i založení dalších garančních fondů.

---

⁸⁰ Stránky Garančního fondu obchodníků s cennými papíry - <http://www.gfo.cz/page.php?show=obchodnici&id=2>

5. Mechanismy řešení stížností a sporů

Tato kapitola bude věnována specifickému způsobu řešení sporů mezi klientem a finanční institucí. Většina těchto sporů je vyznačována nepoměrem mezi peněžní hodnotou sporu a délkou soudního řízení, což pro Českou republiku platilo zřejmě dvojnásob. Proto byl přijat zákon č. 229/2002 Sb., o zřízení finančního arbitra s účinností od 01. 01. 2003, čímž také byla implementována směrnice č. 97/5/EC, o přeshraničních úvěrových převodech. Finanční arbitr je již zčásti popsán v kapitole druhé této práce, proto ohledně části popisu této instituce odkáží na zmíněnou kapitolu.

Na rozdíl od většiny členských států je nález finančního arbitra (označení pro rozhodnutí finančního arbitra) soudně vykonatelný podle občanského soudního řádu.⁸¹ Závaznost či nezávaznost rozhodnutí samo o sobě nezajistí, že společnost bude tuto instituci akceptovat.⁸² Ostatně to, že instituce finančního arbitra to ve svých začátcích neměla vůbec jednoduché, lze ilustrovat na následující tabulce počtu případů, které od svého vzniku řešila.

Rok	Počet ⁸³
2003	66
2004	130
2005	160
2006	77
2007	95
2008	99
2009	118
2010	135
2011	167
2012	204
2013	698
2014	611
2015	964
2016	1948
2017	1343
2018	1399

⁸¹ § 17 zákona č. 292/2002 Sb., o finančním arbitrovi

⁸² Srov. Evropské právo 8/2003, s. 17 (SALOMON, Claudia T., ŠIMKOVÁ, Danica, GEISS, Oliver. Zákon o finančním arbitrovi: rychlé a efektivní řešení sporů mezi finančními institucemi a jejich klienty?. Evropské právo. 2003, č. 8, s. 17 - 19)

⁸³ Zpráva o činnosti finančního arbitra za rok 2018

Jak můžeme vidět, větší počet případů řeší až v posledních 3-4 letech, což se dá vykládat tak, že společnost o této instituci ví a začíná ji využívat. Velkým plusem finančního arbitra je, že řízení v případě jednodušších věcí trvá 4 měsíce, a to i s dobou, kdy strany sporu se snaží vést ke smírnému řešení.⁸⁴ Řízení před finančním arbitrem je bezplatné, což je další velkou výhodou oproti soudnímu řízení. V oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu a institutu poskytování investičních služeb s odbornou péčí, kterému je věnována nemalá část této práce, vystupoval finanční arbitr především v roce 2018, ve kterém byla vydána série rozhodnutí v řízeních vedených proti společnosti Broker Consulting a.s. Na základě těchto rozhodnutí (např. nález finančního arbitra č. j. FA/SR/KI/15/2016-8 nebo č.j. FA/SR/KI/81/2016 – 4) lze hodnotit, že institut finančního arbitra plní svůj úkol (alternativa soudního řízení) poměrně dobře. Sice od zahájení řízení do vydání prvoinstančního nálezu uplynuly cca 2 roky, ale tato řízení nepatřila mezi ty skutkově jednodušší. Z hlediska ochrany spotřebitele je také neméně důležité, že řízení je bezplatné. V řízeních šlo o částky cca 160 000,- Kč a cca 260 000,- Kč to znamená, že navrhovatelé (spotřebitelé) ušetřili v těchto dvou případech cca 20 000,- Kč. Spotřebitel se tedy při sporech s finančními institucemi, které většinou mají velká právní oddělení nemusí bát neúspěchu ve věci a případné další finanční ztráty. Výhodné to je i pro finanční instituce, jelikož existují závazná rozhodnutí v oblastech spadajících do působnosti finančního arbitra, a tato rozhodnutí mohou sloužit jako určitý návod, kdy se ještě pohybují v mezích zákona a kdy už ne. Zajímavé je, a co bych zřejmě trochu finančnímu arbitrovi vytknul, že téměř ve všech řízeních s obdobným předmětem, jako v uvedených případech, přiznává navrhovateli cca polovinu žalované částky, případně poměrnou část, s odkazem na spoluzavinění navrhovatele. I přes tuto okrajovou kritiku si myslím, že finanční arbitr má při ochraně klienta na finančním trhu své nepostradatelné místo a výrazně přispívá k jeho ochraně.

---

⁸⁴ Zpráva o činnosti finančního arbitra za rok 2018

Závěr

Závěrem bych uvedl ještě jeden nástroj ochrany klienta na finančním trhu, a to zvyšování finanční gramotnosti. V České republice byla strategie finančního vzdělávání schválena vládou v roce 2010 a předměty, jejichž součástí je finanční vzdělávání, byly povinně zařazeny do výukových programů středních škol v roce 2012. Toto opatření považuji za velmi důležité, jelikož např. dle průzkumu Doxa z roku 2016 v Itálii 50 % mladých lidí mezi 18 a 29 lety neví, co je to dluhopis.⁸⁵ Přitom čím je vyšší finanční gramotnost, tím spíše platí, že spotřebitel nepodlehne vábení vidiny nereálných zisků nebo půjček bez rizika. V určitých oblastech je jediným nástrojem, jak ochránit klienta, právě dobrá úroveň jeho finanční gramotnosti. Například v oblasti dluhopisů by klient (investor) zasloužil, dle mého názoru, větší právní ochranu. Emitent totiž není, v případě že emise dluhopisů je do celkové hodnoty 1 mil. EUR, což rozhodně není zanedbatelná suma, v nabízení dluhopisů nijak omezen. Jediné omezení je, že tyto dluhopisy bez prospektu nemohou nabízet investiční zprostředkovatelé a jejich vázaní zástupci.⁸⁶ V době různých „internetových tržišť“⁸⁷ pak není problém sehnat zájemce o koupi téměř jakýchkoli dluhopisů, které jsou v řadě případů bezcenné. Velmi zajímavým faktem je, že 3 namátkou vybrané společnosti nabízejí dluhopisy v rámci jedné emise právě za cca. 1 mil. EUR, tedy absolutně na horní hranici pro nabízení dluhopisů bez prospektu. Zda takovou částku potřebují nebo jde o podvod se lze pouze domnívat, každopádně příliš seriózně tyto nabídky jako celek nepůsobí.

Naopak v jiných oblastech je aktivita zákonodárce až zarážející. V určitých případech jsou přijatá ustanovení poměrně obecná a ani stanoviska České národní banky nejsou v některých případech úplně konkrétní (např. zmiňovaný investiční dotazník). Z hlediska výkladu bude v mnoha případech nutné počkat na rozhodovací praxi České národní banky, případně na rozhodnutí správních soudů ohledně užití správního uvážení. Hranice mezi zneužitím a užitím správního uvážení není v mnoha případech evidentní (což je ilustrováno na některých rozhodnutích v této práci uvedených). Sankcí

---

⁸⁵ *An international comparison of financial consumer protection*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2018. ISBN 978-981-10-8440-9, str. 229

⁸⁶ Komu smí emitent nabízet své firemní dluhopisy - Frank Bold Advokáti. [online]. [cit. 15.03.2020] Dostupné z: <https://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/2373-komu-smi-emitent-nabizet-sve-firemni-dluhopisy>

⁸⁷ Např. www.dluhopisy.cz

nejsou ušetřeny ani největší bankovní domy s velkými odděleními specializujícími se na implementaci legislativy do vnitřních předpisů a postupů. Ještě větší problém s legislativou pak zákonitě musí mít menší obchodníci s cennými papíry, neboť tyto nemají ta velká právní oddělení. Vzhledem k tomu, že Česká národní banka má v některých oblastech široký manévrovací prostor v rámci správního uvážení, musí Česká národní banka při své dohledové činnosti dbát zejména na to, aby bylo nade vší pochybnost jasné, že udělené sankce nejsou jakousi formou „bankovní daně“, ale jsou sankcemi za konkrétní prokázaná provinění.

Za neúspěch ve své práci považuji fakt, že se mi nepodařilo sehnat data, na kterých by bylo možné ilustrovat, jak zvyšování nákladů poskytovatelů služeb na kapitálovém trhu v souvislosti s dynamicky narůstající legislativou ovlivňuje výnosy jejich klientů. Například v minulosti jeden z největších dluhopisových fondů v České republice s názvem SPOROINVEST byl schopen až do roku 2008 generovat výnos cca. 5 % p. a. Od roku 2008 do roku 2014 ještě dosáhl celkového zhodnocení okolo 4 %, ale od roku 2014 již nejsou výnosy schopné pokrýt ani náklady na správu fondu.⁸⁸ Spíše než zvýšené náklady v souvislosti s legislativou, jej utlumily snižující se úrokové sazby.

Úplným závěrem bych dodal, že od poslední ekonomické krize, která proběhla okolo roku 2008, uběhla již řada let, a protože většina nástrojů ochrany klienta byla přijata jako reakce na ni a zejména jako prevence před následující, bude nutné na potvrzení správnosti směru, kterým se zákonodárce vydal, ještě počkat. Vzhledem k nyní probíhající virové pandemii, která ovlivňuje všechny aspekty života obyvatel a ekonomika všech států světa je utlumena, je možné, že ekonomická krize přijde velmi brzy, tím pádem by i finanční sektor prošel zatěžkávací zkouškou, tudíž hodnocení přijatých opatření sloužících ke zmírnění dopadů krizí ve finančním sektoru by bylo možné vyhodnotit v relativně blízké budoucnosti.

---

⁸⁸ Graf výkonnosti fondů. [online]. [cit. 15.03.2020] Dostupné z: https://cz.products.erstegroup.com/Retail/cs/Produkty/Fondy/StruC3uA1nky/Graf_vuC3uBDkonnosti_fonduC5uAF/index.phtml?FROM=27.03.2008&TO=26.02.2020&TIME_SPAN=si&ISIN=&FUNDS=CZ0008472271&COLORS=D90111

Seznam zkratek

BCPP	Burza cenných papírů Praha, a.s.
CRD	Capital Requirements Directive
CSDR	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014
EBA	Evropský orgán pro bankovníctví
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIOPA	Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění
ES	Evropské společenství
ESMA	Evropský orgán pro cenné papíry a trhy
ESRB	Evropská rada pro systémová rizika
EU	Evropská unie
MiFID II	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů
MiFIR	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů
RPSN	Roční procentní sazba nákladů
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

An international comparison of financial consumer protection / Tsai-Jyh Chen, editor. Singapore : Springer Nature Singapore : Imprint: Springer, 2018. x, 404 stran : ilustrace ISBN:978-981-10-8440-9 <http://dx.doi.org/10.1007/978-981-10-8441-6>

Haentjens, atthias
European banking and financial law statutes / Matthias Haentjens and Pierre de Gioia Carabellese. First published. Abingdon : Routledge, 2018. xiv, 687 stran ISBN:978-1-138-04433-3

WALKER, George Alexander, Robert L. PURVES a Michael C. BLAIR. *Financial services law*. Fourth edition. New York, NY: Oxford University Press, [2018]. ISBN 978-0-19-879380-9

BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7

Regulating and supervising european financial markets: more risks than achievements. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2016. ISBN 978-3-319-32172-1.

JUROŠKOVÁ, Lenka. *Bankovní regulace a dohled*. Praha: Auditorium, 2012. Studie (Auditorium). ISBN 978-80-87284-26-1

CARTWRIGHT, Peter. *Banks, consumers and regulation*. Portland, Or.: Hart Pub., 2004. ISBN 1-84113-483-x.

Smutný, A., Pihera, V., Sýkora, P., Cuník, T. Zákon o bankách. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 843 s.

HOBZA, Martin. *Distribuce investičních nástrojů a její právní regulace*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-152-6

Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s.

Husták, Z., Šovar, J., Franěk, M., Smutný, A., Cetlová, K., Doležalová, D., Zákon o podnikání na kapitálovém trhu. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1029 s.

Mgr. Radek Vojtek - *Obchodněprávní revue* 11-12/2017

An international comparison of financial consumer protection. New York, NY: inger Berlin Heidelberg, 2018. ISBN 978-981-10-8440-9,

2. Seznam použitých internetových zdrojů

Graf výkonnosti fondů. [online]. Dostupné z: https://cz.products.erstegroup.com/Retail/cs/Produkty/Fondy/StruC3uA1nky/Graf_vu_C3uBDkonnosti_fonduC5uAF/index.phtml?FROM=27.03.2008&TO=26.02.2020&TIME_SPAN=si&ISIN=&FUNDS=CZ0008472271&COLORS=D90111

Komu smí emitent nabízet své firemní dluhopisy - Frank Bold Advokáti. [online]. Dostupné z: <https://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/2373-komu-smi-emitent-nabizet-sve-firemni-dluhopisy>

Stránky Garančního fondu obchodníků s cennými papíry - <http://www.gfo.cz/page.php?show=obchodnici&id=2>

O pojištění vkladů a jeho historii | Garanční systém finančního trhu. *Garanční systém finančního trhu* [online]. Dostupné z: <https://www.garancnisystem.cz/o-pojisteni-vkladu/>

Smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka 2020 [cit. 11.03.2020]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/ochrana-spotrebitele/ochrana-spotrebitele/smlouvy-na-dalku/index.html>

Ustavení ESRB. [online]. Dostupné z: <https://www.esrb.europa.eu/about/background/html/index.cs.html>

European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) | Evropská unie. *EUROPA - European Union website, the official EU website* [online].

Evropský orgán pro bankovníctví (EBA) | Evropská unie. *EUROPA - European Union website, the official EU website* [online].

EUR-Lex. *EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:32008L0048&qid=1574096403843>

Vladek Krátek: Máme odlišný názor od Česká národní banka. *Zvažuj | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbirka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 06.03.2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/vladek-kramek-mame-odlisny-nazor-od-cnb-zvazujeme-podani-spravni-zaloby-107441.html>

3. Seznam použitých právních předpisů

Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů o trzích finančních nástrojů

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1095/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu

Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1094/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1092/2010 o makroobezřetnostním dohledu nad finančním systémem na úrovni Evropské unie a o zřízení Evropské rady pro systémová rizika

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/49/ES ze dne 14. června 2006 o kapitálové přiměřenosti investičních podniků a úvěrových institucí

Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/5/ES ze dne 27. ledna 1997 o přeshraničních převodech

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/49/EU ze dne 16. dubna 2014 o systémech pojištění vkladů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/57/EU ze dne 16. dubna 2014 o trestních sankcích za zneužívání trhu

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 229/2002 Sb., o zřízení finančního arbitra, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, ve znění pozdějších předpisů

4. Seznam použité judikatury

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp-2018/00348/CNB/571

Nález finančního arbitra č. j. FA/SR/KI/15/2016-8

Nález finančního arbitra č. j. FA/SR/KI/81/2016-4

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp/2015/43/573

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp/2019/82/573

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp/2016/40/573

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp/2017/106/573

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp/2018/138761/570

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp/2016/190/573

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp/2017/362/573

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp/2015/178/573

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp/2016/00398/CNB/571

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp-2017/00602/CNB/571

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp/2017/372/573

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp/2016/00398/CNB/571

Rozhodnutí České národní banky sp. zn. Sp-2018/00348/CNB/571

Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7 As 78/2005

Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7 Afs 288/2018

5. Seznam ostatních zdrojů

Zpráva o činnosti finančního arbitra za rok 2018

Výroční zpráva České národní banky za rok 2018

Seznam Příloh

Příloha č. 1: Informační list „Trigea“

Příloha č. 2: Prohlášení

Právní nástroje ochrany klienta na finančním trhu

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá ochranou klienta na finančním trhu. Daná problematika je upravena spoustou právních předpisů zejména těch evropských. Tato práce proto přináší ucelený přehled těch nejvýznamnějších, na němž je také ilustrován zvýšený zájem zákonodárce o danou problematiku v posledních letech a obrat zájmu směrem k ochraně klienta. Popisná je i část zabývající se subjekty, které vystupují na ochranu klienta na finančních trzích. Zmíněné výhradně popisné části jsou v práci zejména pro lepší pochopení přijímání předpisů v oblasti finančních trhů a také pro vymezení funkcí jednotlivých subjektů. Dále se zabývá jednotlivými právními nástroji ochrany klienta na finančním trhu. Důraz je zejména kladen na právní nástroje uvedené v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu týkající se obchodníků s cennými papíry, vyjma institutu předchozího souhlasu, který je ilustrován na bankovní licenci. Právní nástroje ochrany klienta na finančním trhu jsou podrobeny kritické analýze především poměru míry ochrany klienta na finančním trhu a náklady spojenými s dodržováním těchto nástrojů ze strany obchodníků s cennými papíry. Tematicky jsou zapojena rozhodnutí České národní banky, na nichž jsou ilustrovány problémy, které mají obchodníci s cennými papíry s některými právními nástroji ochrany klienta na finančním trhu. Jednotlivé sankce udělované Českou národní bankou jsou zhodnoceny z hlediska četnosti jejich využívání. V některých případech navrhuje řešení dílčích problémů vznikajících při aplikaci finančněprávních norem. Tato práce také zmiňuje některé oblasti, které by ochranu klienta zasloužili, nicméně zákonodárce ji prozatím neposkytuje nebo poskytuje ve velmi omezené míře a obsahuje zamyšlení nad tím, proč tomu tak je. V neposlední řadě práce obsahuje kapitolu věnovanou alternativě soudního rozhodování sporů mezi klientem a finanční institucí, tedy rozhodování finančního arbitra.

Klíčová slova: finanční trhy, ochrana klienta, právní nástroje

Legal instruments of client protection on financial markets

Abstract

The thesis deals with the protection of the client on the financial market. The issue is regulated by a lot of legislation, especially European legislation. This work therefore brings a comprehensive overview of the most important ones, which also illustrates the increased interest of the legislator in this issue in recent years and the turnover of interest towards client protection. Describing is also part dealing with entities that act to protect the client in the financial markets. These descriptive parts are at work in particular to better understand the adoption of financial market regulations and also to define the functions of individual entities. It also deals with individual legal instruments of client protection on the financial market. Emphasis is placed on the legal instruments referred to in the Act on Undertaking on the Capital Market relating to investment firms, with the exception of the institute of prior consent, which is illustrated on a banking license. Legal instruments of client protection on the financial market are subjected to a critical analysis of the ratio of the degree of client protection on the financial market and the costs associated with compliance of these instruments by investment firms. Thematically involved are decisions of the Czech National Bank, which illustrate the problems that investment firms have with some legal instruments of client protection on the financial market. Individual sanctions issued by the Czech National Bank are evaluated in terms of the frequency of their use. In some cases, it proposes solutions to partial problems arising from the application of financial law standards. This work also mentions some areas that would deserve client protection, but the legislature has not yet provided it or provides it to a very limited extent and contains a reflection on why this is the case. Last but not least, the thesis contains a chapter devoted to the alternative arbitration of disputes between a client and a financial institution, therefore the decision-making of the Financial Arbiter.

Klíčová slova: financial markets, client protection, legal instruments